

משרד החינוך

המזכירות הפדגוגית

אגף רוח וחברה

הפיקוח על הוראת מדעי החברה

חלופות בהוראה והערכה במדעי החברה

מסמך הנחיות והמלצות למורים - אוגוסט 2014

תוכן עניינים

עמוד	
3	מבוא
4	הקדמה לנושא הערכה
9	המשחק הלימודי
14	הסיור הלימודי
18	הקומיקס כאמצעי למידה
24	צפייה בסרט
27	מחקר שוק
29	משפט מבוים
34	נייר עמדה
40	כרזה לימודית
49	תצפית
53	ניתוח נתונים סטטיסטיים

מבוא

תוכנית הרפורמה הקרויה "ישראל עולה כיתה" הינה תוכנית שמטרתה לאפשר "לבתי הספר, למורים ולתלמידים לפנות זמן לקיום למידה משמעותית שתהיה רלוונטית ובעלת ערך ללומד ולמלמד, תפעיל את הלומד בתהליך הלמידה ותהפוך אותו לשותף בה". (חוזר מנכ"ל עד/7(ד))

מסמך זה מרכז מגוון אסטרטגיות הוראה ולמידה המתאימות להוראת מקצועות מדעי החברה והמשלבות הערכה חילופית. ניתן לעשות שימוש באסטרטגיות אלו במסגרת מרכיבי ההעמקה וההרחבה בתחומי הדעת (30%), אך מומלץ לשלבן גם בתהליכי ההוראה-למידה- הערכה במסגרת הנושאים לבחינת הבגרות (70%)

בשל העובדה כי במסגרת מדעי החברה נכללת עבודת חקר בהיקף של 1 יח"ל כחובה, החלטנו כי תוצרי הנושאים הנלמדים במסגרת ההעמקה וההרחבה (30%) יוגשו באמצעות תלקיט. במסמך זה התמקדנו במספר תהליכי ההוראה-למידה שאנו מאמינים כי הם יאפשרו למידה משמעותית, רלוונטית ובעלת ערך לתלמידים.

לכל אחד מתהליכי ההוראה-למידה הנ"ל צורפו: הנחיות למטלה, כדוגמא; מחוון; דוגמאות לשילוב פדגוגיה דיגיטלית ובחלק מהנ"ל- גם דוגמאות לתכנים במדעי החברה שניתן לעשות בהם שימוש.

אנו נוסף ונרחיב מסמך זה בהמשך.

מורים יקרים, אנו סמוכים ובטוחים, כי המאמצים שעשינו כדי להנגיש לכם את אסטרטגיות הערכה החילופיות יעזור לכם להרחיב את אפשרויות הבחירה ולגוון את שיטות הערכה וימשיך להציע את מקצועות מדעי החברה כמקצוע משמעותי התלמידים, אשר יעזור להם ליצור, להתפתח, להיות אכפתיים.

בהזמנות זו ברצוני להודות לצוות המדריכים של מדעי החברה, אשר עזרו לחבר מסמך זה.

בברכה,
דנה פרידמן,
מפמ"ר מדעי החברה
ומנהלת המטה לחינוך אזרחי וחיים משותפים

הקדמה לנושא הערכה

ההערכה נחשבת לחלק בלתי נפרד מתהליך ההוראה-למידה. היא כרוכה באיסוף עדויות על למידה במשך פרק זמן, תוך שימוש במגוון דרכי הערכה. יעדי ההערכה הם לתת היזון חוזר גם על ההתקדמות בתהליך וגם על התוצר לקראת השגת הסטנדרטים.

יועד ובירנבוים (2003) מציגות שתי גישות מרכזיות שונות זו מזו בנושא הערכת השגים:

א. **הגישה האיכותית**, על פיה נתפסת ההערכה כ-"הערכה לשם למידה (הל"ל)" המוכרת גם בכינויה "הערכה מעצבת".

ב. **הגישה הכמותית**, על פיה נתפסת ההערכה כ-"הערכה של הלמידה (הש"ל)" המוכרת גם בכינויה "הערכה מסכמת" (בירנבוים מ', יצא לאור ב-2003, בתוך: בירנבוים, יועד, כ"ץ וקימרון, סביבה מתוקשבת לפיתוח מקצועי של מורים בנושא טיפוח הכוונה עצמית בלמידה, משרד החינוך, יחידה 7).

כל אחת מהגישות מציבה מטרות הערכה שונות המשפיעות על תרבות הלמידה וההוראה בכיתה ומנתבות אותה: מטרות ההערכה על פי הגישה הראשונה הן מתן משוב מפורט לשם קידום הלמידה וההוראה. מטרות ההערכה על פי הגישה השנייה הן סיכום או דיווח על רמת הישגיהם של הלומדים, בצורת ציון, לצורך מיון, הסמכה וכד'.

יועד ובירנבוים, ממליצות לאמץ את הגישה האיכותית (הל"ל) בהערכה כדי לשפר את ההוראה ולקדם את הלמידה. לפי גישה זו ההערכה אינה אירוע חד-פעמי המתרחש בנקודת זמן נתונה וידועה מראש. היא אינה מעריכה רק תוצרי למידה ואינה נתונה באופן בלעדי בידי המורים או המומחים למדידה - מחברי המבחנים. על ההערכה להיות חלק בלתי נפרד מתהליך הלמידה וההוראה (הל"ה - הוראה-למידה-הערכה). מטרתה שהלומדים והמורים יתכננו את עשייתם בעת התרחשותה, יבחנו באיזו מידה הושגו היעדים, יאתרו נקודות חוזק, נקודות לחיזוק, קשיים וכשלים. תרבות הערכה זו מכוונת את הלומדים ואת המורים לאסוף ראיות על עשייתם והבנתם, תוך שיפוט אינטגרטיבי של הראיות המצטברות. יסודה של גישה זו בתפיסה הקונסטרוקטיביסטית של הלמידה, המדגישה את יצירת הידע והבנייתו על ידי הלומדים בתהליך בנייה פרשני, כלומר תוך חיפוש משמעות ופרשנות לידע ההולך ונבנה. למידה כזו כרוכה בפיקוח הלומדים על תהליכי למידתם, הערכת תהליך הלמידה והידע הנבנה, והתאמת אסטרטגיות של למידה וחשיבה על פי הצורך.

תהליך "הערכה לשם למידה" (הל"ל) שלו שותפים המורה והלומדים כולל שלושה מהלכים מרכזיים: (א) מציבים יעדים שאת מידת השגתם מבקשים להעריך; (ב) מעצבים מטלות וקובעים קריטריונים ונקודות קבע (י) לפיהם יוערך הביצוע; (ג) מעריכים את הביצוע תוך הפקת משוב בונה (בירנבוים, שם).

בתהליך הערכה זה, אמורים הלומדים להבין למה מצפים מהם בתחומי התוכן ובתחום מיומנויות הלמידה והחשיבה, לאן הם אמורים להגיע ובאילו דרכים יוכלו להשיג את היעדים שהיו שותפים בהצבתם. הלומדים יהיו שותפים פעילים במדידת ובהערכת הישגיהם במהלך הלמידה וישפרו בתוך כך את ביצועי ההבנה שלהם בחומר הנלמד.

מתוך תפיסה זו של מהות ההערכה, מוצע להתייחס להיבטים האלה:

✓ שמירת הקשר בין תהליכי ההערכה, הלמידה וההוראה (הלי"ה חלופית).

✓ ההערכה תתייחס לביצועי ההבנה של הלומדים הכוללים את תחום התוכן ואת תחום כישורי החשיבה והלמידה שההוראה אמורה לפתח אצל הלומדים: ¹ כישורים קוגניטיביים, כישורים מטה-קוגניטיביים, כישורים חברתיים, כישורים בניהול משאבים וכישורים הקשורים באיכויות אישיות.

✓ ההערכה תתרחש במסגרת שיח מתמשך בין המורים ללומדים, כשהלומדים לוקחים חלק פעיל בתהליכי ההערכה. זאת לשם הוכחת המסוגלות שלהם וההבנות שלהם בחומר הנלמד ובתהליכי למידתם (כגון: הערכה עצמית, הערכת עמיתים, שותפות בהצבת היעדים ובהגדרת סוג הראיות הנדרשות).

✓ ההערכה תכלול מטלות משמעותיות ומאתגרות, שתתבצענה בסביבות למידה מגוונות.

מתוך האמור לעיל, מומלץ שלא להסתפק ב"הערכה המסכמת" המפיקה ציון מסכם בלבד. ככל שיאומצו דרכי הערכה איכותיות, כך תהווה ההערכה יסוד קונסטרוקטיבי-בונה בתהליכי הלמידה ותגבר ההיענות לצורכיהם השונים של הלומדים: ליכולותיהם, לאינטליגנציות השונות בהן בורכו, לסגנונות הלמידה השונים שלהם וכד'.

להלן יובא פירוט הכלים המרכזיים לאיסוף ראיות על ההישגים והערכתם, בהם אפשר לעשות שימוש מושכל במהלך הלמידה וההוראה.

באמצעות השימוש בכלים אלה אוספים הלומדים והמורים ראיות על תהליכי הלמידה ומעריכים את הבנת הנלמד, מפרשים ראיות אלה ומיישמים את מסקנותיהם על מנת לקדם את הישגיהם:

★ מטלות ביצוע (+מחוונים)

★ יומני תיעוד הלמידה (תיעוד ורפלקציה)

★ תלקיטים (פורטפוליו)

★ עבודות ומבחנים מסוגים שונים (ובתנאי שיפוחו על פי העקרונות הנ"ל)

מטלות ביצוע כמטלת הערכה

מטרתה של מטלת הביצוע היא להעריך את יכולתם של הלומדים ביישום התכנים שלמדו תוך שהם מפעילים מיומנויות חשיבה גבוהות כמו: תכנון, ארגון ומיזוג מידע, הסקת מסקנות, ביקורתיות וכד' (ראה הערת שוליים מספר 1 לעיל).

מטלת הביצוע היא משימה מאתגרת ומושכת עבור הלומדים שאינה מתרחשת בלחץ של זמן. מטלת ביצוע היא מטלה פתוחה ומורכבת המאפשרת מתן פתרונות שונים. בתחילת ביצוע הלומדים נדרשים לתכנן את מהלך עבודתם ולהפעיל שיקול דעת בבחירת התכנים המתאימים. המשכה של עבודת הלומדים בחקירה ובמתן פתרונות שונים, התבוננות על בעיות מנקודות מבט שונות ושימוש בתהליכי חשיבה מורכבים על מנת להביא לידי ביטוי את הידע שרכשו. מטלת ביצוע מאפשרת עבודה בצוות ומעודדת את העמקת ההבנה באמצעות הדיון הקבוצתי ובאמצעות הערכה עצמית ומהלכים רפלקטיביים של הלומדים.

תוצרי מטלת הביצוע יכולים להיות באמצעות דו"ח, דגם, מצגת, הדמייה, עיתון, תערוכה וכד'.

תהליך פיתוח מטלת הביצוע ראשיתו בהצבת היעדים והמשכו בכתיבת המטלה שביצועה אמור לספק ראיות על מידת השגת היעדים. לצורך הערכת ביצועי הלומדים את המטלה יש להציב קריטריונים מוגדרים היטב וזאת באמצעות מחוון שממדיו מתייחסים ליעדים שהוצבו.

המחוון הינו כלי ציינון המארגן קריטריונים לביצוע מטרה ומתארם בדירוגים של איכות נקודות קבע (). הצבת הקריטריונים ונקודות הקבע מאפשרים ללומדים לדעת מראש מה צפוי מהם בביצוע המטלה וכיצד יוערכו. נקודות הקבע () מתארות את מה שיימצא בעבודות הלומדים בדרגות ביצוע שונות: גבוהה, בינונית ונמוכה ביחס לכל אחד מהקריטריונים שהוצבו. הם מתארים את איכות אפיוני הביצוע של הלומדים בשלבים השונים של עבודתם עם המטלה במונחים של תוכן ובמונחים של ביצועי חשיבה ולמידה. ציוני הדרך מנוסחים במונחים התנהגותיים וכוללים דוגמאות כך שבאמצעות תיאור זה יוכלו המורים והלומדים להעריך את איכות ביצועה של המטלה.

יומני תיעוד הלמידה (תיעוד ורפלקציה)

יומן תיעוד הלמידה הוא אחד מכלי הלמידה וההערכה המעודדים הסתכלות פנימה על תהליכי הלמידה והבנת החומר הנלמד. היומן מכיל אוסף של הערות ומחשבות, הנכתבים על ידי הלומדים על תהליך למידתם ועל הישגיהם. הנחיית הלומדים לחשיבה ולכתיבה רפלקטיבית מעודדת אותם ומאפשרת להם להתבונן ממרחק של זמן על המהלכים שעברו ועל תוצאותיהם. החשיבה והכתיבה הרפלקטיבית ביומני תיעוד הלמידה ממקדת את הכותבים בניתוח הנעשה, באיתור מהלכים מוצלחים שעברו עליהם ובהבנתם, ובמציאת נקודות נדרשות לחיזוק בלמידתם תוך התייחסות לתכנון השיפור הנדרש.

באמצעות יומני תיעוד הלמידה, מנהלים המורים דיאלוג כתוב עם לומדיהם, ואילו הלומדים מנהלים דיאלוג פנימי עם עצמם, וחיצוני עם מוריהם ולעיתים אף עם עמיתיהם. דיאלוגים אלה מהווים סוגים של ראיות משמעותיות שהלומדים מספקים לעצמם ולמוריהם על תהליכי למידתם ומידת הבנתם את הנלמד.

רשת האינטרנט מזמנת כלים דיגיטליים ליצירה וניהול של יומני תיעוד הלמידה, כאשר המרכזי שבהם הוא הבלוג. למידע נוסף: [בלוגים - יומן רשת | כלי רפלקטיבי לניהול ותיעוד תהליך הלמידה](#)

תלקיט (פורטפוליו)

התלקיט הינו אוסף מכוון של חלק מעבודות הלומדים שנבחרו במהלך השנה בקפידה על ידי הלומדים על מנת להביאם כראיות למהלכי הלמידה ולביצועי ההבנה שלהם בחומר הנלמד. התלקיט משקף את מאמציהם, את התקדמותם ואת הישגיהם של הלומדים במקצוע הנלמד. התלקיט משמש כמכשיר להערכה מתמשכת של תהליך הלמידה ותוצאותיה, ומעיד על תהליך הבניית הידע של הלומדים במהלך למידתם. מאחר שהתלקיט נבנה על ידי כל לומד ולומדת, הוא מהווה בסיס לביטוי עצמי וייחודי.

עקרונות לבניית תלקיט: הלומדים יקבעו וינסחו עם המורים א. קריטריונים ברורים לבחירת החומר שייכלל בתלקיט; ב. קריטריונים ברורים לשיפור החומר. הלומדים יהיו אחראים לניהול התלקיט לאורך השנה ולבחירת הראיות שייכללו בו.

בתלקיט אפשר לכלול פריטים מסוגים שונים: פריטים כתובים, מוקלטים, חזותיים וכד', כגון: שיעורי בית, מבחנים, תוצרי מטלות ביצוע, תוצרי חקירה עיונית או תוצרים כמו: דוח, דגם, מצגת, עיתון וכד', רפלקציה והערכה עצמית, הערכות עמיתים, תצפיות וכד'.

כל פריט שייבחר להיכלל בו ילוּוה בהסבר מדוע הוא נבחר, את מה הוא אמור לייצג, איך נוצר, מה היו הקשיים בביצועו, כיצד התגברו על הקשיים, מה הערך המוסף של פריט זה לעולם הידע של הלומדים וכד'.

קיימים שלושה סוגים עיקריים של תלקיטים:

תלקיט עבודות נבחרות שבו מציגים הלומדים את העבודות הטובות ביותר שביצעו לאורך השנה.

תלקיט תהליך שבו כוללים הלומדים דוגמאות המבטאות את תהליך למידתם, ולכן הוא כולל עבודות טובות וטובות פחות, ובתנאי שייצגו את התפתחותם של הלומדים בתהליך למידתם.

תלקיט משולב המשלב את שני הסוגים הנ"ל.

חשוב מאוד שהמורים והלומדים יגדירו לעצמם מראש מהי מטרת התלקיט ואיזה שימוש ייעשה בו, ויבנו במשותף קריטריונים ברורים להערכתו.

רשת האינטרנט מזמנת מגוון [כלים דיגיטליים ליצירה וניהול של תלקיט מקוון](#), המאפשרים הצגת תכנים מסוגים שונים: קבצים, תמונות, סרטונים, קישורים וכד'.

עבודות ומבחנים מסוגים שונים

הבחנים והמבחנים יינתנו בכתב או בעל פה בזמן מוגדר, על יחידת חומר מוגדרת, בעזרת ספר תנ"ך פתוח ובשימוש מושכל בחומרי עזר כמו ספרי פירוש, קונקורדנציה וכד'. הבחנים והמבחנים יינתנו במסגרת הכיתה או כמבחן בית שיבדקו את ידיעות הלומדים ביחידת לימוד מצומצמת או מורחבת לגבי תכנים שנלמדו בכיתה ועל כן הם יכללו שאלות שבהן הלומדים נדרשים לחשיבה ברמה גבוהה (הסבר, השוואה, נימוק בעד ונגד, ניתוח, הערכה וכד'), ולא לשינון ולזכירה בלבד. ההערכה על בחנים ומבחנים אלה תינתן באמצעות משוב מפורט בהתאם ליעדים שהציבו המורים והלומדים למהלך הלמידה, ולא רק באמצעות ציון מספרי מסכם בלבד.

לסיכום,

כפי שכבר צוין לעיל, חייבת להישמר ההלימה בין דרכי ההוראה בכיתה לדרכי הלמידה והערכה הנהוגות בה. ולכן:

סביבת הלמידה צריכה לאפשר ללומדים התנסויות בסוגי עבודות מגוונים, כאלה היוצרים את תרבות החשיבה בכיתה. "לדבר על תרבות חשיבה כיתתית פירושו להתייחס אל הסביבה הכיתתית שבה חוברים יחד כוחות השפה, הערכים, הציפיות וההרגלים במטרה לחזק ולטפח את מפעל החשיבה הטובה." (טישמן, פרקינס, גיי (1996), הכיתה החושבת, מכון ברנקו וייס ומשרד החינוך, האגף לתכניות לימודים, עמ' 2).

מקור שעליו מתבססת ההקדמה: צופיה יועד, לשעבר מנהלת גף תכנים וסגנית מנהלת האגף לתכנון ופיתוח תכניות לימודים. יעוץ מדעי - פרופ' מנוחה בירנבוים, אוניברסיטת תל-אביב. 2003.

חלופות בהערכה במדעי החברה

1. המשחק הלימודי ככלי להערכה חלופית

הצעה מאת: יהודית קלנר

רבות דובר על המשחק ותרומתו בעיקר בהיבט של הנאה ושעשוע. בכל הגילאים ובכל הארצות נהנים בני האדם לשחק. הנאה זו מוצאת את ביטוייה בין אם בנטילת חלק במשחק ובין אם ביצירת סיטואציות משחקיות. מרבית המשחקים מתרחשים במסגרת של קבוצה ולעיתים בין קבוצות. (שרן ושרן, תשל"ו). יחד עם זאת, המשחק אינו אמצעי להנאה, בלבד למידה באמצעות משחקי למידה מאפשרת ארגון סביבה לימודית התורמת בין היתר ליצירת מוטיבציה פנימית, מעורבות פעילה של הלומד, אחריות אישית ורכישת מיומנויות בתחום התקשורת הבינאישית, שליטה ברגשות, שיתוף פעולה והתחשבות באחר.

יישומה של אסטרטגיית משחקי הלמידה דורשת הפעלת שיקולי דעת המתייחסים לנושאים הבאים:

- א. שיקולים הקשורים במטרות המשחק - כגון: יצירת הנעה ללמידה, סיכום נושא לימודי, תחליף להערכת לומדים וכן מטרות בהיבט חברתי, קוגניטיבי ומוטורי.
- ב. שיקולים הקשורים בנושא הנבחר.
- ג. שיקולים הקשורים בסוג המשחק - ביניהם שיקולים המתייחסים לאוכלוסיית המשחק, למשימה המשחקית וסוג המשחק (דב גולדברג, עורך, 2003).

סוגיה נוספת המתייחסת לשימוש במשחקי למידה בתהליכי ההוראה-למידה עוסקת באופי פעילותו של הלומד בתהליך.

ניתן להבחין בשתי חלופות להפעלת משחקי למידה בכיתה:

- 1) הלומד נוטל חלק במשחק המופעל על ידי המורה/יוצר המשחק.
- 2) הלומד הוא יוצר המשחק. השימוש בחלופה זו הוא לרוב לצורך סיכום יחידת לימוד או נושא לימודי. כאשר הלומד הוא יוצר המשחק על המורה לדאוג ולנסח באופן ברור את ההנחיות לצורך הכנת המשחק על ידי התלמידים.

* בהמשך למסמך זה מופיעים קישורים לתבניות משחק המאפשרות שילוב פדגוגיה דיגיטלית.

להלן הצעה להבניית משחק לימודי בקבוצות בנושא למידה הניתן ליישום על כל נושא בתכניות הלימודים של מדעי החברה.

המטרה: בניית משחק לימודי ל-4-5 משתתפים שיכיל 25 שאלות בנושא הנלמד.

שלבי העבודה

הנחיות לתלמיד:

- א. בקבוצה: החליטו על מודל של משחק לימודי שאתם מעדיפים
- ב. עבודה אישית:

1. כל לומד יכין מאגר של כ - 10 שאלות ותשובות 3 שאלות ברמת ידע ו 7 שאלות ברמת יישום. על התלמידים להגיש את השאלות האישיות והתשובות למורה עד לתאריך.....(כך המורה בודק ומוודא שיש תשובות תקינות ונותן ציון פרטני על העבודה האישית)
 - בקבוצה: לאחר בדיקת המורה, בחרו מתוך מאגר השאלות שהכנתם את 25 השאלות הטובות ביותר שהייתם רוצים לשלב במשחק. 15 מהשאלות תהיינה ברמת יישום ו10 ברמת ידע. וודאו כי בשאלות המשחק שאתם מציגים יהיה קשר ברור בין המושגים לבין התיאוריות/מחקרים בפרק.
 - ג. בקבוצה: בנו את המשחק. הקפידו על (1 עיצוב המשחק, 2) על הוראות מתאימות ועל משך המשחק.
 - ד. ביום המשחק כל משחק יידרש לענות על 20 שאלות שישוקללו לציון פרטני נוסף.
 - ה. המשחק יוערך הן על ידי המורה והן על ידי תלמידים הכיתה.
- דרגו את המשחקים של חבריכם לכיתה מ 1-5 על פי הקריטריונים הבאים (1 לא מסכים כלל ועד 5 מסכים במידה רבה)
- ההסברים למשחק ברורים
 - המשחק אסתטי ויצירתי (המשחק מציג סוג משחק / עיצוב שלא נעשה בעבר)
 - המשחק מהנה

- ו. רפלקציה אישית: בכיתה ישחקו חבריכם במשחק שבניתם ויעריכו אותו. לאחר שתסיימו לבנות ולהציג את המשחק שלכם וגם להשתתף במשחקים שחבריכם לכיתה הכינו, ענו באופן עצמאי על השאלות הבאות והגישו אותם בדף נפרד.
 1. האם התחברתם/לא התחברתם לרעיון של בניית משחק לימודי? הסבירו מדוע.
 2. כיצד הרגשתם במהלך בניית המשחק? האם חוויתם קשיים? אם כן, כיצד התגברתם עליהם?
 3. האם אתם חושבים שהשתתפות במשחק ובנייתו היא דרך טובה לזכור, ללמוד ולהפנים את החומר הנלמד?

הנחיות למורה:

- למטלה זו ניתן להקצות שלושה שיעורים: שיעור אחד להצגת המשחקים ושני שיעורים למשחק עצמו. המלצה: כדאי ליידע את התלמידים כבר בראשית לימוד הפרק כי בהמשך יידרשו להכין משחק לימודי. כך יהיה להם פרק זמן ארוך יחסית להחליט על סוג המשחק ולהכינו.
- משך הכנה: בין שבוע לשבועיים.
- משקל המטלה: על פי המשקל שייקבע כחלק מתיק העבודות הכולל
- חלקו את דף ההנחיות ועברו עליו יחד עם התלמידים, ענו על שאלות במידה וההנחיות אינן ברורות מספיק.
- חלקו את הכיתה לקבוצות. מומלץ לחלק לקבוצות של 3-4 תלמידים (ניתן למספר את התלמידים ולבקש מכל התלמידים שקיבלו את הספרה "1" להיות קבוצה וכו').
- יש להדגיש לתלמידים שהם יקבלו הערכה פרטנית והערכה על קבוצתית על פי הפירוט בהמשך.
- בשיעור בו יציגו התלמידים את המשחקים שהכינו וישתתפו במשחקים שחבריהם לכיתה הכינו, כדאי מראש לבקש שיכבדו אחד את השני ולא יביעו הערות פוגעניות וימלאו אחר הוראות המשחקים.
- בשיעור הנ"ל יש לעבור בין הקבוצות ולשאול את התלמידים כיצד חילקו את העבודה ביניהם.

הערכת המטלה : הערכת המטלה נחלקת להערכה פרטנית וקבוצתית על פי הפירוט להלן :

הערכה פרטנית (70 נקודות)

- התלמיד כתב וענה על 3 שאלות ידע ו7 שאלות יישום 30 נקודות
1. במהלך המשחק התלמיד ענה על 20 שאלות לפחות 1.5 נק' לשאלה 30 נקודות
2. רפלקציה 10 נקודות

הערכה קבוצתית (30 נקודות)

3. עבודת צוות 15 נקודות
4. הקפדה על אסתטיקה 7 נקודות
5. הערכת עמיתים 8 נקודות

המיומנויות הנבדקות :

1. קישור בין המושגים לתיאוריות/מחקרים שנלמדו.
2. מתן הגדרות נכונות למושגים והבחנה ביניהם.
3. התבטאות בכתב- ניסוחים נהירים ומדויקים.
4. עבודת צוות- שיתוף פעולה וחלוקת עבודה בצורה שוויונית.

מחווון להערכת משחק לימודי

תבחינים להערכה פרטני/קבוצתי	רמת ביצוע נמוכה	רמת ביצוע בינונית	רמת ביצוע גבוהה
<p>פרטני: התלמיד כתב וענה על 10 שאלות ברמת ידע ויישום תוך שימוש במושגים תיאוריות ומחקרים בפרק.</p> <p>30 נקודות</p>	<p>התלמיד כתב וענה על 5-7 שאלות ברמת ידע ו31 ברמת יישום תוך שימוש במושגים תיאוריות ומחקרים בפרק.</p> <p>9-20 נקודות</p>	<p>התלמיד כתב וענה על שאלות ברמת ידע בלבד ועשה שימוש חלקי במושגים בפרק.</p> <p>5-8 נקודות</p>	<p>התלמיד כתב וענה על 10 שאלות ברמת ידע ו7 ברמת יישום תוך שימוש במושגים תיאוריות ומחקרים בפרק.</p> <p>20-30 נקודות</p>
<p>פרטני: במהלך המשחק התלמיד ענה על השאלות תוך שימוש במושגים רלוונטיים</p> <p>30 נקודות</p>	<p>התלמיד ענה על 10-15 שאלות נכון הסבר באופן חלקי או לא נכון חלק מהמושגים</p> <p>15 – 22.5 נקודות</p>	<p>התלמיד ענה נכון על 5-9 שאלות בלבד תוך מתן הסבר חלקי או לא נכון למרבית המושגים</p> <p>7.5 – 13.5 נקודות</p>	<p>התלמיד ענה על 16-20 שאלות תוך מתן הסבר נכון ומלא למרבית המושגים.</p> <p>24-30 נקודות</p>
<p>פרטני: רפלקציה</p> <p>(10 נקודות)</p>	<p>התלמיד התייחס לשתי שאלות מתוך השלוש בצורה מפורטת או ענה בצורה חלקית ולא מפורטת לשאלות</p> <p>(5-7 נקודות)</p>	<p>התלמיד התייחס לשאלה אחת בצורה שטחית ולא מפורטת או אי מענה על השאלות.</p> <p>(1-4 נקודות)</p>	<p>התלמיד התייחס לשלוש השאלות בצורה מפורטת ומנומקת.</p> <p>(8-10 נקודות)</p>
<p>קבוצתי: עבודת צוות</p> <p>(15 נקודות)</p>	<p>חלוקת העבודה לא הייתה שוויונית- שניים-שלושה מחברי הקבוצה לקחו חלק פעיל בהכנת המשחק וחבר-שניים לא לקחו חלק.</p> <p>(6-10 נקודות)</p>	<p>חלוקת העבודה לא הייתה שוויונית- שלושה-ארבעה מחברי הקבוצה לקחו חלק פעיל ושניים-שלושה לא לקחו חלק.</p> <p>(1-5 נקודות)</p>	<p>הייתה חלוקת עבודה שוויונית בין חברי הקבוצה, כולם לקחו חלק בהכנת המשחק ובהצגתו ושיתפו פעולה.</p> <p>(11-15 נקודות)</p>
<p>קבוצתי: הקפדה על אסתטיקה (על פי המפורט ברמות הביצוע)</p> <p>(7 נקודות)</p>	<p>השקעה חלקית בעיצוב המשחק ובהצגתו (המשחק נראה מסודר בשה"כ אך לא מושקעת מחשבה רבה בקישוטים, צבעוניות וכו')</p> <p>(3-5 נקודות)</p>	<p>חוסר השקעה בעיצוב המשחק והצגתו, חוסר התייחסות להיבט האסתטי והשיווקי.</p> <p>(1-3 נקודות)</p>	<p>השקעה בעיצוב המשחק ואופן הצגתו (למשל הוספת קישוטים, צבעוניות, גזירת כרטיסיות בצורה ישרה, שווה ומדויקת) *</p> <p>(7 נקודות)</p>
<p>קבוצתי: הערכת עמיתים (כפי שנכתב בסעיף ה')</p> <p>(8 נקודות)</p>	<p>ממוצע הניקוד של חברי הכיתה למשחק הוא בינוני.</p> <p>(4-6 נקודות)</p>	<p>ממוצע הניקוד של חברי הכיתה למשחק הוא נמוך.</p> <p>(1-3 נקודות)</p>	<p>ממוצע הניקוד של חברי הכיתה למשחק הוא גבוה.</p> <p>(8 נקודות)</p>

* אם מדובר במשחק מתוקשב עיצוב המשחק יכלול כותרות ברורות, שילוב של תמונות וטקסט קריא

נספח: מחוללים ותבניות ליצירת משחק

מחוללים ליצירת משחק לא ממוחשב

- [מחולל משחק: תפוזרת](#)

- [מחולל משחק: תשבץ](#)

יצירת משחק להפעלה באמצעות מחשב

- [KAHOOT](#)

- [FlipQuiz | מחולל משחק טריוויה](#)

- [מחולל משחק: גלה את התמונה](#)

- [מחולל משחק: יו יו טריוויה](#)

- [מחולל משחק: סדר ת'ניירת](#)

- [מחולל משחק: סולמות ונחשים](#)

- [מחולל משחק: שמור על המליון](#)

- [מחולל משחק Dust Bin :](#)

- [מחולל משחק ZONDLE :](#)

- [תבניות משחק - PPT ארגז הכלים למורה המקוון](#)

יצירת משחק להפעלה באמצעות טלפון חכם

- [Kahoot](#)

- [Socrative](#)

- [SMS-HIT](#)

- [חפש את המטמון עם QRace](#)

- [Treasure-HIT](#)

- [QR Treasure Hunt](#)

2. סיור לימודי כהערכה חילופית במדעי החברה

הצעה מאת: אתי אברמוביץ'

מבוא: הסיור הלימודי

הסיור הלימודי הוא למידה כיתתית מחוץ לכותלי בית הספר, והוא מכונה גם "למידה חוץ-כיתתית". הלמידה בסביבות חוץ-כיתתיות שונה באופן מהותי מהלמידה בכיתה הן בהיותה אירוע חד-פעמי והן במורכבות החוויה הכוללת פן חושי, רגשי, אסתטי ואינטלקטואלי, סיור לימודי המתוכנן היטב עשוי להביא להעמקת הלמידה. לסיור הלימודי חשיבות רבה בשל יכולתו להגביר את העניין בנושא הנלמד, ובכך להוביל לשיפור בהישגי התלמידים. בד בבד, ללמידה החוץ-כיתתית ייתכנו תוצרים מגוונים נוספים כגון: שיפור מיומנויות חברתיות, שינוי בעמדות ובאמונות, ושיפור הדימוי העצמי. (במברג, 2008)

הסיור הלימודי מאפשר המשגת והרחבת הנלמד בכיתה בדרך של למידה חווייתית, אוטנטית, רלוונטית ומשמעותית, ומאפשרת למידת מושגים הדרושים לחיי יום של הלומד. בסיור הלימודי נוצר מפגש אוטנטי עם הסביבה והזדמנות ייחודית שמאפשרת ליחיד לעסוק בהבניית ידע ולאפשר לעצמו את חירות המחשבה, להציג שאלות, להרהר ולקיים פעילות גומלין עם רעיונות, עם אובייקטים בסביבה, עם אנשים וכל אחד עם עצמו.

מטרות הסיור בהוראת מדעי החברה

מטרות בתחום התוכן:

1. התלמיד יעמיק בחומר הנלמד תוך כדי מפגש עם החברה הישראלית ו/או תופעות חברתיות/אישיות ו/או דמויות ייחודיות.
 2. התלמיד ישתמש ויתרגל תיאוריות ומושגים בתחום הדעת (בכתב ובעל פה)
- מטרות בתחום המיומנויות
3. התלמיד יגלה אחריות לביצוע המשימה הקשורה בהדרכה בטיוול
 4. התלמיד יסכם חומר הקשור לסיור
 5. התלמיד יעריך את הקבוצות האחרות על חלקם בסיור
 6. העשרת התלמידים מעבר להוראה בכתה.
 7. גיוון שיטות הלמידה ליצירת למידה משמעותית
- מטרות בתחום החברתי-רגשי
8. התלמיד יהיה פעיל בהכנת הסיור
 9. התלמיד ישתף פעולה עם חבריו בקבוצה המכינה את חלקי הסיור

עקרונות כללים לבניית סיור לימודי

- הסיור לימודי יערך לאחר שהתלמידים נחשפו לתאוריות ולמושגים הרלוונטיים לנושא הסיור הנבחר.
- התלמידים צריכים לעבור הכנה הכוללת את מבנה הסיור, כללי התנהגות בסיור ומתווה הסיור.
- הסיור הכיתתי צריך לעודד מעורבות של התלמידים בחוויה.
- מומלץ כי המשימה הלימודית הניתנת במהלך הסיור הלימודי תכיל בחירה בין מספר משימות.
- מומלץ כי הנושאים שנלמדו בסיור הכיתתי יקושרו לחומר הנלמד בשיעור שלאחר החזרה מהסיור.

תפקיד המורה בסיור הלימודי

קיימת חשיבות רבה לתפקידו של המורה בהכנת התלמידים לפני הסיור ובבניית פעילויות המשך לאחר הסיור. חשוב להדגיש כי למורה השפעה רבה על הלמידה של תלמידיו גם במהלך הסיור עצמו. המורה שמכיר הן את התלמידים והן את תכני הלימוד הוא בעל תפקיד מרכזי בקישור הלמידה החוץ-כיתתית לתכנים הנלמדים בבית הספר. עבור התלמידים המורה משמש כמתווך בזמן הסיור עצמו. המורה הוא היחיד שיכול לחבר בין עולם המושגים הידוע לתלמידים בבית הספר לבין החוויה החוץ-כיתתית.

מקור: יעל במברגר (2008). "לשם מה סיור לימודי?" בתוך מוטב כעת (1) המחלקה להוראת הטכנולוגיה והמדעים, הטכניון חיפה.

הסיור הלימודי במדעי החברה יכול להתבצע במסגרת אחד מהאופנים הבאים:

- א. אסטרטגיה חלופית בהוראת מדעי החברה במסגרת תהליכי העמקה והרחבה (30%). שילוב תלמידים בתכנים בסיור הלימודי.
- ב. יחידה חמישית במדעי החברה: קבוצת תלמידים (3-4 תלמידים) תתכן ותערוך סיור לימודי כחלק מעבודת המחקר במדעי החברה. (אפשרות זו תפורט במסמך נפרד)

חשוב לציין שכל סיור צריך להיות בנוי על פי הכללים של מנהלת הטיולים. מצורף קישור:

[קישור למנהלת הטיולים](#)

אפשרות א: אסטרטגיה חלופית בהוראת מדעי החברה

במסגרת תהליכי העמקה והרחבה (30%).

שילוב תלמידים בהעברת תכנים בסיור הלימודי

שלב א: חלוקה לקבוצות ובחירת נושא:

התלמידים יתחלקו לקבוצות (4 תלמידים בקבוצה). במידה ויש תלמידים הלומדים שני מוגברים, מומלץ להתחלק לקבוצות על פי המוגבר השני אותו לומדים תלמידים (לדוגמא: אומנות, גאוגרפיה וכדומה).

כל קבוצה תתבקש להעמיק באחד מתוך הנושאים הבאים: על ידי הדרכת חלק מהסיור או הכנת קטעי העשרה במהלכו

אפשרויות העמקה:

היבט היסטורי, היבט גאוגרפי, היבט סוציולוגי, היבט פסיכולוגי, היבט כלכלי, היבט פוליטי (מדעי המדינה), היבט אומנותי ועוד.

לדוגמא: סיור העוסק בנושא תרבויות משנה. ניתן לחלק את הקבוצות על פי מרכיבי התרבות: קבוצה אחת תעסוק בנושא הסמלים של התרבות, קבוצה שניה, אומנות, קבוצה שלישית ערכים קבוצה רביעית טקסים, וכדומה. זוהי רק דוגמא, וניתן להתייחס להיבטים שונים של תחום הדעת בסיור.

שלב ב: הכנת סקירה ספרותית

כל קבוצה תערוך סקירה ספרותית של ההיבט ותקשר אותו לנושא הסיור. הסקירה תוצג למורה לבדיקה. (פירוט מרכיבי הסקירה הנדרשים – במחווין)

שלב ד: הנחיה במהלך הסיור

המורה תחליט באיזה תחנות, כל אחת מהקבוצות תנחה ותדריך את יתר תלמידי הכיתה. מומלץ כי התלמידים יעבירו את המידע באמצעות רעיון יצירתי. בצורה יצירתית שיכולה להיות משחק, שימוש בטלפונים סלולרים או טאבלט וכד'.

שלב ה: הערכת עמיתים

התלמידים יתבקשו להעריך את התכנים שהועברו על ידי כל אחת מהקבוצות.

התפלגות הניקוד:

50 נקודות

סקירה ספרותית:

מחווון לשילוב תלמידים במהלך הסיור הלימודי

בתחילת הדרך	באמצע התהליך	בסוף התהליך	
ציון המושגים, ללא הסבר, וללא דוגמא לסיור הרלוונטי.	ציון המושג והסברו, קישור חלקי לסיור הרלוונטי. לא התייחס לתאוריה	שימוש בתאוריה, מושגים, תפיסה רלוונטית, מתוך התחום הנבחר וקישור נכון למקום של הסיור	סקירה ספרותית: מושגים, תאוריות
10-20 נקודות	21-30 נקודות	31-40 נקודות	40 נקודות
לא צוינו מקורות מידע, או ציונו במידע שגויה	צוינו מקורות מידע, אך לא על פי הכללים	צוינו מקורות מידע, ונכתבו על פי הכללים	רשימת מקורות
2-4 נקודות	5-7 נקודות	8-10 נקודות	10 נקודות
ההסבר היה לא מאורגן	ההסבר היה מאורגן באופן חלקי	ההסבר היה ברור ומאורגן	הנחיה במהלך הסיור
ההסבר לא היה קשור לתחנה שעליה דיבר התלמיד	ההסבר היה קשור חלקי לתחנה שעליה דיבר התלמיד	ההסבר היה קשור לתחנה שעליה דיבר התלמיד	
התלמיד לא השתמש בהדרכה במושגים ובתאוריות רלוונטיות	התלמיד השתמש בחלק מהמושגים, הגדיר אותם באופן חלקי (לא התייחס לתאוריה)	התלמיד השתמש בהדרכה במושגים ובתאוריות הרלוונטיות.	30 נקודות
5-12 נקודות	13-21 נקודות	22-30 נקודות	
ההסבר היה לא מאורגן	ההסבר היה מאורגן באופן חלקי	ההסבר היה ברור ומאורגן	הערכת עמיתים
ההסבר לא היה קשור לתחנה שעליה דיבר התלמיד	ההסבר היה קשור חלקי לתחנה שעליה דיבר התלמיד	ההסבר היה קשור לתחנה שעליה דיבר התלמיד	
התלמיד לא השתמש בהדרכה במושגים ובתאוריות רלוונטיות.	התלמיד השתמש בחלק מהמושגים, הגדיר אותם באופן חלקי (לא התייחס לתאוריה)	התלמיד השתמש בהדרכה במושגים ובתאוריות הרלוונטיות.	20 נקודות
מיעוט מהקבוצה תרם להדרכה	חלק מהתלמידים בקבוצה תרמו להדרכה	כל התלמידים בקבוצה תרמו להדרכה	
2-8 נקודות	9-15 נקודות	16-20 נקודות	

דוגמאות לסיורים במדעי החברה

בחוזר מפמ"ר מדעי החברה תשע"ד 1: הובאו דוגמאות לסיורים במדעי החברה. להלן מצורף הנספח של חוזר זה בנספח מספר 1.

סיורים ווירטואליים

על אף היתרונות הרבים הגלומים בסיור, היציאה מבית הספר כרוכה בעלויות גבוהות, אישורים ומגבלות נוספות. מורים המעוניינים לאפשר לתלמידיהם לחוות ביקור במקומות רחוקים, מפגש עם דמויות מרתקות ואף קיום שיח משותף עם תלמידים אחרים מרחבי הארץ, יכולים להיעזר במגוון הכלים הדיגיטליים שמציעה הרשת לצורך קיום סיור ווירטואלי.

[למידע נוסף אודות שילוב סיורים ווירטואליים בתהליכי הוראה-למידה](#)

3. שילוב קומיקס בהוראת מדעי החברה

שימוש במשימה של יצירת קומיקס לצורך הקניית, תרגול או יישום מושג המציין תופעה המעוגנת ביחסי גומלין בין פרטים, כולל מדדים להערכה.

עובד ע"י ניצה וינטר ואפרת מעטוף תשע"ד

א. מבוא ורציונל:

קומיקס הוא יצירה המציגה סיפור באמצעות שילוב של טקסט תמציתי עם איורים או תמונות. סיפור העלילה מחולק לסצנות המוצגות בשקופיות (מסגרות), בדרך כלל על פי רצף ההתרחשות. זוהי דרך משעשעת ואטרקטיבית, עבור ילדים ומבוגרים כאחד, ליצירת דיאלוגים ומשחקי תפקידים ממוחשים באופן שהוא ויזואלי וצבעוני.

במקור נדרשו יוצרי הקומיקס לצייר בעצמם את המצבים והדמויות המשתתפות ביחסי הגומלין אשר ביניהם מועברים המסרים הבין אישיים. הם עדיין יכולים לצייר את המצבים ואת הדמויות בעצמם. אבל, הודות לכלים דיגיטליים אותם מציעה רשת האינטרנט, כמו "מדברים קומיקס" (מבית מט"ח), יצירת קומיקס אינה דורשת עוד כישורי אמנות, ציור או שרטוט, אלא כל משתמש יכול לבחור מתוך מאגר של מצבי רקע, דמויות, אביזרים, בועות דיבור וחשיבה, את המתאים למטרותיו ביצירת הסצנה. יצירת הקומיקס בדרך זו הינה פשוטה וקלה. לימוד הכלי והשליטה בו אורכים כעשר דקות לכל היותר, וההנאה רבה.

לצורך יצירת סצנה, צריך יוצר הקומיקס לבחור מתוך מאגר את הדמויות שישתתפו בסצנה, להתאים רקע ואביזרים וליצור את הדיאלוג שהוא בעצם המקשר בין הדמויות וכולל את המסרים אותם מעבירות הדמויות. הדגש במשימת קומיקס הוא על היפוך תפקידים, כלומר, מוקד הידע וההמחשה עובר מהמורה אל התלמיד אשר נדרש לבנות המחשה ויזואלית ומילולית של תופעה, כאשר הקומיקס משמש כלי להצגת ההמחשה בצורה דיגיטלית.

אופיו של הכלי ואופן הצגת הסיטואציה בו, מאפשרים לתלמיד ליצור דיאלוג משמעותי באמצעותו יוכל להביע תכנים ורגשות שיתכן שלא היה מביע בדרך אחרת בכיתה. יש לזכור שמדובר בכלי כאשר המטרה היא התכנים הנלמדים אשר עשויים להיות תופעות מוגדרות, מושגים, תיאוריות, הבחנות, הכללות, בכל רמה של חשיבה.

ב. המטרה:

הקומיקס יכול לשרת מגוון מטרות דידקטיות, לפי העדפת המורה וצרכי התלמידים:

1. תרגול נושא שכבר נלמד
2. הפעלת תלמידים
3. הדגמת תופעה
4. ניתוח תופעה
5. המחשה ויישום של תופעה נלמדת
6. משימת סיכום יישומית של נושא נלמד

ג. שימוש אפשרי ומומלץ בקומיקס בהתייחס לנושאי הלימוד בפסיכולוגיה:

השימוש בקומיקס עשוי לשמש גם אמצעי לשיפור ההוראה וגם דרך להערכה חלופית במגוון נושאים. להלן רשימת נושאים נבחרים מתוך תכניות ההלימה בפסיכולוגיה:

למידה: סוגי חיזוקים והשפעותיהן על הלומדים, למידה חברתית, חיזוק או עונש נצפה, עיצוב התנהגות, הכללה, הבחנה.

לחץ: מגוון תגובות למצבי לחץ וחרדה, מצבי קונפליקט ו/או היעדר שליטה ו/או עומס ו/או שינוי במעוררים תגובות של לחץ, דרכי התמודדות עם לחץ, תמיכה חברתית, שיטות הרפיה, טיפול תרופתי, התמודדות מטרימה, הערכה מחדש של המצב, משחק תפקידים, איסוף מידע, פיתוח תכניות פעולה.

אישיות: רמות מודעות, שימוש במנגנוני הגנה המעוותים מציאות, הדמיה של שיח פנימי בין מרכיבי האישיות, הערכה חיובית מותנית ובלתי מותנית, יחסי גומלין עם דמויות משמעותיות והשלכותיהן על העצמי, מימוש עצמי.

התפתחות: חוויה סובייקטיבית, דילמות התפתחותיות בשלבי התפתחות שונים, יחסי המתבדר עם הוריו ועם קבוצת השווים.

פסיכולוגיה חברתית: לחץ חברתי, קונפורמיות ברמות שונות – הסכמה, הזדהות, הפנמה, השפעה חברתית, דעות קדומות, סטריאוטיפים, ייחוס פנימי וחיצוני.

להלן הצעות לנושאים מתחומי דעת נוספים במדעי החברה כמו

סוציולוגיה, כלכלה, מדעי המדינה, העשויים להתאים לשימוש בקומיקס:

אתנוצנטריות ויחסיות תרבותית, קטגוריזציה, תפקידים וסטטוסים, סמלי סטטוס, קונפליקט תפקידים, מערך סטטוס מאוזן ובלתי מאוזן, אינטראקציה סימבולית, הגדרת מצב משותפת ובלתי משותפת, מגדר, תפקידי מין, דגמי מדיניות כלפי תרבויות משנה וכלפי מיעוטים, טיפוסים משפחות, תיאוריית המגע, האני במראה, קבוצות השתייכות וקבוצות התייחסות, גיבוש זהות, סוגים וסגנונות של מנהיגות, גישות בדמוקרטיה, דיאלוג בין פילוסופים, ציות לחוק, האדם הפוליטי, מעגלי השתתפות פוליטיים. בחירת הנושאים נתונה לשיקולים, לצרכים וליצירתיות של המורה ושל התלמידים.

ד. דוגמא לשימוש בקומיקס:

במסגרת שיעור אשר עסק במושג "אמפטיה", התבקשו הלומדים ליישם את המשמעויות והביטויים של התייחסות אמפטית במערכת יחסים המעוגנת בהווי הבית ספרי. להלן, בנספח מס' 3 דוגמה להנחיות שקבלו הלומדים ודוגמה לתוצרים שנבנו על ידי הלומדים.

ה. הערכה של ביצועי התלמידים

להלן המדדים שהוגדרו למטרת ההערכה של ביצוע המשימה - קומיקס

ניקוד מרבי	ניקוד מירבי באחוזים	רמות הערכה	מדדים לבחינת העברת המסר ולעיצוב הקומיקס
	100% - 71%	גבוהה: המצב המתאר בקומיקס תואם את	

20 נק'		הנסיבות הטבעיות והחברתיות של התרחשות התופעה. השוואה בין הסצנות או התמונות או המסרים יוצרים הבחנה חדה וברורה בין המאפיינים בפסיכולוגיים המומחשים בה.	רלוונטיות ומובחנות - הסצנות המוצגות בקומיקס אמורות ליצור הדמיה של מצבים אישיים ובין אישיים. המצב המומחש בקומיקס, והמסר רלוונטיים לתופעה המוצגת/למושג המומחש, ומתקשרים לוגית למוצג בהם. ההמחשה באמצעות הקומיקס יוצרת השוואה המאפשרת הבחנה בין מצבים, רמות, או ממדים של התופעות
	70% - 26%	בינונית : המצב המתואר בקומיקס קרוב ועשוי להתרחש בנסיבות המתוארות בקומיקס אבל ההלימה אינה חד משמעית. השוואה בין הסצנות או התמונות, או הדיאלוגים יוצרת הבחנה שאינה חד ערכית או שאינה ממצה את המאפיינים הפסיכולוגיים המומחשים בה	
	25% - 0%	נמוכה : המצב המתואר בקומיקס תלוש וחסר כל קשר לתופעה או למושג המקצועי אותו התלמיד אמור להמחיש. השוואה בין הדיאלוגים, או הנסיבות בעלילה, אינה מאפשרת הבחנה בין ערכים שונים של התופעה המומחשת	
20 נק'	100% - 71%	גבוהה : התופעה/המסרים/המושג מודגשים בסצנה. משמעותם חדה וברורה ולא עמומה	דיוק ובהירות – המסר/התופעה/המושג מוצג ומודגש בצורה ברורה בתמונה הכללית, באופן התואם את ההגדרות בספרות המקצועית
	70% - 31%	בינונית : התופעה/המסרים/המושג אינם מודגשים באופן בולט ומשמעותם עשויה להתפרש ביותר מדרך אחת	
	30% - 0%	נמוכה : התופעה/המסרים/המושג, אינם בולטים בתמונה ומשמעותם עמומה וסתומה	
20 נק'	100% - 71%	גבוהה : ההסבר נכון, ממצה, ומדויק	הסבר מושגי/תיאורטי – הסבר תמציתי של התופעה, או המושג, או ניתוח תיאורטי של המוצג ומומחש בקומיקס. (יוגש בדף נפרד שיצורף)
	70% - 41%	בינונית : ההסבר נכון אך אינו ממצה, או אינו מדויק בחלקו, או חלקי	
	40% - 0%	נמוכה : ההסבר שגוי, כוללני, אינו מדויק, או מועט ואינו מספק	
10 נק'	100% - 66%	גבוהה : התלמיד תאר ובטא את הסתכלותו הסובייקטיבית והתייחס לכל שלושת הממדים הנדרשים באופן ממוקד.	רפלקציה – התבוננות של התלמיד בתהליך אותו חווה משלושה היבטים: לימודי, חברתי, וחוויתי. (יוגש בדף נפרד שיצורף)
	65% - 31%	בינונית : התלמיד תאר ובטא את התרשמותו הסובייקטיבית וחשיבתו על התהליך במלים כלליות שאינן ממוקדות שתהליך ולא ייצג את שלושת הממדים	
	30% - 0%	נמוכה : התלמיד כתב דברים כלליים בלתי אישיים ו/או בלתי רלבנטיים לתהליך או לממדים בהם התבקש להתמקד.	
10 נק'	100% - 61%	גבוהה : חברי הצוות עבדו יחד תוך שיתוף, התייעצות, התייחסות חברית, אווירה נעימה, יעילה, ועמידה בלוח הזמנים שנקבע.	שיתוף פעולה - תהליך הפעולה הקבוצתי התנהל באופן נעים, חברי, ויעיל, בהתאם ללוח הזמנים שנקבע. מדד זה כולל גם חוות דעת של עמיתים לקבוצה כפי שתבוטאה בפורום הקבוצתי או בדיון או במשוב כתוב. כל מורה צריך להגדיר איך יוערך שיתוף הפעולה – הערות בדף ההנחיות הכללי לתלמיד
	60% - 31%	בינונית : חברי הצוות עבדו יחד אבל מדי פעם אירעו חיכוכים שפגעו ביכולתם לפעול מתוך תיאום הדדי, ביעילות, ובהתאמה ללוח הזמנים שנקבע.	
	30% - 0%	נמוכה : חברי הצוות לא הצליחו להתחלק במשימה, לשתף פעולה, ליצור אווירה מכבדת ומעודדת, ולא עמדו בלוח הזמנים שנקבע	
	100% - 41%	גבוהה : המבצעים הצליחו ליצור ולתאר מצבים בלתי נדושים מבעים של מסרים	יצירתיות ומקוריות : בעיצוב

10 נק'	0% - 40%	ודיאולוגים שאינם שכיחים נמוכה : המבצעים השתמשו במצבים, בתיאורי נסיבות מוכרות, ובמסרים מוכרים מתוך ספרי הלימוד, ומתוך דוגמאות שנתנו בשיעור.	המסרים והמצבים הממחישים אותם, ניכרת חשיבה יצירתית, חדשנות ומקוריות.
	41% - 100%	גבוהה : התוצר הסופי מושך את עין הצופה, צבעוני, ומרשים.	אסתטיות : המידה בה הקומיקס מושך ומהנה את הצופה בו.
10 נק'	0% - 40%	בינונית : התוצר הסופי מושך אבל אינו מרשים ולא טובע את רשמו בעיני ובזיכרון המתבונן.	
100 נק'		סך הכול	

- ★ ניתן להוסיף בונים של עד 10 נקודות לתוצר יוצא דופן באיכותו מרשים במיוחד.
 - ★ את הערכת התוצרים יכולים לבצע תלמידי הכיתה האחרים, לפי הנחיות ומדדים שיקבלו מהמורה או ייבנו על ידם.
- להלן דוגמא לדף משימה לתלמיד:

דוגמא לדף הנחיות כללי לתלמידים (יש להתאים על פי הנושא הנבחר)

הנכם מתבקשים ליצור קומיקס בנושא _____ . עליכם לעבוד בקבוצה של עד ____ תלמידים (לא מומלץ יותר מ- 3)

יש ליצור לפחות שני שקפים בנושא.

ביצירת הקומיקס יש לשים לב לכל הקריטריונים המופיעים במחווך ולהפיק את הקומיקס על פיהם.

בנוסף לשקפי הקומיקס עליכם להגיש דף נלווה ובו התייחסות למדדים הבאים המופיעים במחווך:

1. הסבר מושגי/תיאוריטי
2. רפלקציה
3. שיתוף פעולה (למורה): עליך להגדיר באיזה אופן יוערך שיתוף הפעולה בקבוצה – האם בשאלות שהתלמידים יענו עליהן, האם בפורום בו התלמידים יתבקשו להגיב או לכתוב. על פי מה שתחליטי יש לשנות סעיף זה בהוראות לתלמידים ובמחווך)

שלבם מומלצים לאיסוף המידע הנדרש לצורך ביצוע המשימה:

שלב א) איסוף מידע עליכם למקד את התיאוריות והמושגים הקשורים בנושא.

שלב ב) יצירת הקומיקס את הקומיקס תצרו באמצעות הכלי **מדברים קומיקס** (מבית מטח). לרשותכם **מדריך להכרות עם הכלי**. צרו שני שקפים המתייחסים לנושא (ניתן לפרט את אופי השקפים על פי שיקול דעת המורה).

שלב ג) פרסום תמונת מסך במצגת השיתופית לאחר יצירת הקומיקס ושמירתו כקובץ תמונה, הנכם מתבקשים להעלותו למצגת שיתופית בה יופיעו תוצרי היצירה של כל תלמידי הכיתה. אל תשכחו לציין את שמכם. שמירת הקומיקס כקובץ תמונה תבצע באמצעות צילום מסך המחשב בו מוצג הקומיקס. ניתן לצלם את מסך המחשב בקלות ובזריזות (שימושי לא רק לצורך משימה זו), באמצעות התוכנה **LIGHTSHOT**.

שלב ד) חוות דעת ושימושים בקבוצת הדין שתפו בפורום על חוויית השימוש ב"מדברים קומיקס", והצעות לשימושים פדגוגיים בכלי.

את עבודתכם יעריכו גם התלמידים האחרים בכיתה על פי מדדים שהמורה והכיתה תקבע. (למורה: מומלץ לבחור את המדדים הבאים מתוך המחוון: רלוונטיות ומובחנות, דיוק ובהירות, יצירתיות ומקוריות, אסתטיות. יש הגדיר מה יהיה המשקל היחסי של כל מדד בהערכת העמיתים)

ו. מקורות:

www.tikshuv.org.il/moodle/mod/.../view.php?...true :מה זה קומיקס?

<http://www.netcraft.co.il/blog/?p=300> קומיקס ככלי להעברת מסר

<http://specialcomics.cet.ac.il/EnvironmentMenu.aspx> מדברים קומיקס

4. דוח צפייה בסרט ככלי להערכה חלופית

רקע - למידה באמצעות סרטים

מחקרים רבים מצאו שלמידה באמצעות סרטים היא יעילה. תלמידים אוהבים לצפות בסרטים ולדון בהם. הסרטים מעניינים, מעוררים דיון ושוברים את השגרה הפרונטלית בכיתה. באמצעות סרטים ניתן לפתח את רמות החשיבה השונות שפירט בלום: ידע, הבנה, יישום, אנליזה, סינתזה והערכה. בנוסף, סרטים מאפשרים פיתוח רגישות ומודעות לעצמי ולאחר.

מחקרים רבים מצאו שלמידה באמצעות סרטים, ובפרט כשהצפייה הייתה מודרכת על ידי שאלות מנחות היא יעילה יותר. נמצא כי הנושאים שהופיעו בשאלות המנחות זכו לציונים גבוהים יותר, לעומת נושאים שהיו בסרטים אך לא הופיעו בשאלות המנחות, ולעומת רישום אישי ללא הנחיה ספציפית (בר אל, נוימאיר 2013).

מורים רבים משתמשים בסרטים כאמצעי לגיוון ההוראה והמחשת הנושא. אפשרות אחרת לשילוב סרטים בתהליך ההוראה וההערכה הינה מתן משימה לימודית בסוף נושא לימודי כאשר על התלמידים לחפש אחר סרט מתאים שידגים את התופעה/התיאוריה.

מטרות אופרטיביות:

- * התלמיד יזהו בסרט מושגים/תיאוריות שלמדו וינתחו את הסרט באמצעותם. (לדוגמא:
בכלכלה - מושגים ותיאוריות הקשורים לאבטלה ומחירה הכלכלי והחברתי
בסוציולוגיה – חיברות לתפקידי מין, השפעת סוכני חיברות על עיצוב זהות האדם, ערכים ונורמות, זהות (תורשה/סביבה), מגדר, סטראוטיפים מיניים וכד'
בפסיכולוגיה – מימוש עצמי, הערכה חיובית מותנית ובלתי מותנית, מסוגלות עצמית, חיזוקים, עמדות וכו').
- * התלמיד יעריך באופן ביקורתי אירועים/דמויות וכד' המופיעות בסרט
- * התלמיד ינקוט עמדה עצמאית בנוגע לסוגיות העולות מהסרט
- * התלמיד יערוך רפלקציה על תהליך הצפייה בסרט.

על מנת לבדוק התאמת הסרט לכיתה, יש לתת את הדעת על המרכיבים הבאים¹:

קריטריון	פירוט	רבה מאד	בינונית	מועטה
נושא	באיזו מידה הסרט מייצג את הנושא			
תכנית לימודים	באיזו מידה הסרט מתאים לתכנית הלימודים			
דרך ההעברה	באיזו מידה דרך ההעברה מעניינת			
	באיזו מידה דרך ההעברה אסטטית			
רצף	באיזו מידה יש רצף נושאים			

¹ - <http://bioteach.snunit.k12.il/upload/.webpage/tavmish.html> מתוך האתר של "המרכז הארצי למורי ביולוגיה"

			ורעיונות	
			באיזו מידה הסרט מדויק?	דיוק
			חפיפה בין מושגים בסרט למושגים בתכנית הלימודים	מושגים
			עומס של נושאים	עומס
			עומס של מושגים	
			התאמה למסגרת הזמן של השיעור	זמן
			באיזו מידה ניתן לבודד ולהקרין קטעים כיחידות הוראה נפרדות	רצף
			באיזו מידה מתאים לגיל התלמידים	גיל הצופים
			יש רעיונות ייחודיים ומקוריים	רעיונות ייחודיים
			לסרט יש ערך מוסף על החומר הלימודי	ערך מוסף
			ממחיש ויזואלית את הנושא	באיזו מידה הסרט
			מעשיר את הידע	
			מסביר את התופעות / תהליכים	
			יכול לעורר דיון	
			מפשט את התוכן הנלמד	

דוגמאות לדפי צפיה ומחווניים - ראה נספח 3

לא לכל סרט צריך ויכול שכל התשובות יהיו "במידה רבה" אך יש לקחת בחשבון את היתרונות והחסרונות של הסרט לפני הבאתו לכיתה.

כללים לעריכת דף תצפית:

✓ יש לערוך את הדף לפי **הצורך אותו הגדיר** המורה ולא להתפרש על כל העניינים המובאים בו, אחרת "תפסת מרובה לא תפסת!"

✓ יש לחלק את דף המשימה רק **לאחר הכנה מתאימה של הכיתה** לסרט. כמו כן הגדרה ברורה של מטרת הצפייה שתיעשה בע"פ, על הלוח וכו'.

- ✓ דף התצפית יכול שאלות המכוונות ל**מגוון רמות**, אך משקל השאלות לרמות השונות לא יהיה זהה. למשל עפ"י "טקסונומית בלום": ידע, הבנה, יישום, ניתוח, סינתזה והערכה.
- ✓ חשוב להתייחס גם לשימוש בטכניקות קולנועיות בסרט ככלי לעברת המסר/איפיון הדמויות וכו' (אפשר להיעזר במורה לקולנוע בבית הספר במידה ויש כזה...)
- ✓ יש לציין ניקוד ברור לכל שאלה
- ✓ חשוב לציין את האופי והמשקל של דף הצפייה כמרכיב בהערכהבניתוח העלילה ניתן להיעזר בחמשת המ"מים² (המורה יבחר את השאלות הרלוונטיות לסרט ולנושא בו הוא עוסק). חשוב שניתוח העלילה ישרת את המטרה לשמה מוקרן הסרט!

*** מה:**

- מהו מבנה הסרט? (התחלה, אמצע, סוף)
- * מה מספר לנו הפתיח? מה ייחודי בו?
- * מהי נקודת המפנה וכיצד היא באה לידי ביטוי?
- * מהי נקודת השיא וכיצד היא באה לידי ביטוי?
- * מה סוג הסיום?
- * מהו המיתוס, הסטריאוטיפ המוצג בסרט - או שהסרט בא לשבור? ועוד.

*** מי:**

- * מיהן הדמויות בסרט? מה הן מייצגות?
- * מיהן הדמויות המרכזיות ומי הן המשניות? מדוע?
- * מי מושך בחוטים במערכות היחסים בין הדמויות? מי מנהיג? מי מונהג? ועוד.

*** מקום:**

- * היכן ממוקמת (או מתרחשת) העלילה?
- * מהי משמעות בחירת המקום?
- * האם יש מקום מוגדר? אם אין, מדוע?

*** מתי:**

- מתי מתרחשת העלילה?
- באיזו תקופה בהיסטוריה?
- האם יש זמן מוגדר להתרחשות העלילה? אם אין, מדוע?

*** מדוע:**

- מה גרם להשתלשלות העניינים?
- האם ניתן למנוע זאת? אם כן, כיצד? באיזו נקודה?

² מתוך: הלגה קלר, **לדעת לצפות**, האגף לתוכניות לימודים, תשנ"ה.
<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Noar/KatalogPirsumim/MeuravuthChevrathith-HanoarBemerkazHainyanim/MechuyavutIshitMeuravutBakehila.htm>

5. עבודה - מחקר שוק - מדידת ביקוש למוצר (דוגמא בכלכלה)

הנחיות לתלמיד :

1. בחר מוצר המשווק באחת מהחנויות בקניון .
2. בחר שאלת מחקר הקשורה להשפעות משתנה שתבחר על הביקוש למוצר שבחרת (לדוגמא- השפעת מבצעים, פרסום למוצר על חלון החנות וכו').
3. נסח השערת/השערות מחקר וכתוב מהם המשתנה התלוי והבלתי-תלוי.
4. בחר את אחת משיטות איסוף הנתונים המתאימה ביותר לדעתך שנלמדו בכיתה ונמק את בחירתך.
5. מדוד את הביקוש למוצר באמצעות השיטה שבחרת. הצג את נתוניך.
6. הסק מסקנות לגבי הקשר בין המשתנה שבחרת לבין הביקוש למוצר.

קריטריונים להערכת העבודה :

- א. כתיבה נכונה של שאלת המחקר והשערת/השערות המחקר - 20 נקודות
- ב. מציאת משתנים - 10 נקודות
- ג. שיטת איסוף נתונים - נימוק נכון - 20 נקודות
- ד. מדידת הביקוש על-פי שיטת איסוף הנתונים + הצגה - 25 נקודות
- ה. הסקת מסקנות לגבי הקשר בין המשתנים - 25 נקודות
- סה"כ 100 נקודות

מחווון לעבודת ניתוח הביקוש :

קריטריונים/סטנדרטים	רמה גבוהה	רמה בינונית	רמה נמוכה
כתיבה נכונה של שאלת המחקר והשערות המחקר	כתיבה מדעית מדויקת	כתיבת שאלת מחקר והשערות מחקר לא מדויקות מבחינה מדעית	חסרות שאלת מחקר ו/או השערות מחקר.

מציאת משתנים ללא ניסוח נכון של משתנה תלוי ובלתי תלוי.		ניסוח נכון של משתנה תלוי ובלתי תלוי	מציאת משתנים
נימוק לא נכון	בחירה נכונה אך לא מנומקת בצורה מבוססת	נימוק נכון ומבוסס	שיטות איסוף נתונים
כתיבה חלקית של הנתונים	כתיבת הנתונים ללא שימוש בגרפים	שימוש בגרפים לצורך המחשת הנתונים	מדידת הביקוש- הצגת הנתונים
מסקנה מנומקת אחת	2 מסקנות מנומקות	מעל 3 מסקנות מנומקות	הסקת מסקנות על הקשר בין המשתנים

מהלך העבודה:

בשלב ראשון- על התלמידים לנסח שאלת חקר המקשרת בין משתנה בלתי-תלוי כלשהוא לבין הביקוש למוצר שבחרו.

בשלב שני- לאחר אישור שאלת החקר יבוצע מחקר השוק

6. המשפט המבויס - ככלי להערכה חלופית

המשפט המבויס הוא כלי לימודי, המאפשר לקבוצה של תלמידים לדמות הליך משפטי תוך התמודדות עם סוגיה אקטואלית מחיי היום יום. הנושא נבחר על ידי מורה המגמה. למעשה, המשפט מאפשר לתלמידים המשתתפים בו התנסות ייחודית בתפקיד כלשהו מהעולם המשפטי : עו"ד/סניגור/שופט וכיוב '

עשרה תלמידים, אשר נבחרים על ידי המורה מנתחים את המצב המשפטי בקבוצות – אחת לייצוג העותרים (או התובעים), והשנייה לייצוג המשיבים (או הנתבעים) – ולאחר מכן מייצגים את הצדדים בהליך. שאר תלמידי הכיתה משמשים כחבר מושבעים. עפ"י קריטריונים מובנים ומוכתבים מראש.

בסיום תהליך העבודה נערך משפט מבויס פומבי בפני הכיתה. למשפט מוזמנים תלמידי המגמה, הורים, מורים ומכובדים נוספים. ניתן להשתמש במשפט המבויס כאמצעי לשווק המגמה בערב מגמה. לכל צד ייתן זמן קצוב להצגת טיעונו ובסיום המשפט ינתן פסק הדין. מדובר בחוויה ייחודית אשר לא רק מעשירה את המשתתפים אלא אף תורמת לפיתוח יכולות החשיבה מסדר גבוה, הצגת טיעונים עמידה מול קהל ועבודת צוות.

מטרות המשפט המבויס :

- דיון מעמיק בסוגיה אקטואלית
- ניסוח ותרגול טיעונים משכנעים ולוגיים התומכים/ מתנגדים לסוגיה
- תרגול מיומנויות של עמידה מול קהל
- תרגול מיומנויות של שיתוף פעולה ועבודת צוות

להלן דוגמא למשפט מבויס מתחום מדעי המדינה בנושא חוק וצדק

(נלקח מתוך : דידקטיקה של הוראת מדעי החברה בעריכת דנה פרידמן וניסן נווה- האוניברסיטה הפתוחה. הפעילות מתבססת על פעילות שחיברה ריבה אוננה גרינברג, מורה למדעי החברה במקיף י', ראשל"צ)

שלבי העבודה

1. חלוקת תלמידים הכיתה לתפקידים הבאים : יוקדש שיעור אחד לעבודת הקבוצות.

* קבוצה מספר 1 – (5 תלמידים) המצדדת בטענה כי צדק קודם לחוק. (שיעור אחד שמוקדש לניסוח טיעונים בקבוצה).

על כל תלמיד לכתוב טיעונים המתייחסים לפחות ל-3 מושגים/תיאוריות מהחומר הנלמד

* קבוצה מספר 2 – (5 תלמידים) המצדדים בטענה כי חוק קודם לצדק. (שיעור אחד שמוקדש לניסוח טיעונים בקבוצה)

על כל תלמיד לכתוב טיעונים המתייחסים לפחות ל-3 מושגים/תיאוריות מהחומר הנלמד

* קהל – חבר מושבעים – תפקידו של כל תלמיד בקהל להעריך טיעוני הקבוצות.

ציון מ-4 עד 10 .

* שיעור אחד שמוקדש להבנת הקריטריונים שעל פיהם תתבצע ההערכה.

2. המשפט עצמו:

הכנות מקדימות :

- * הכיתה/ המרחב יסודר כבית משפט.
- * כדי לשוות לשיעור אורה חגיגית ורצינית ניתן להוסיף אביזרים שונים כגון:
שלט גדול על הלוח : "כאן מתקיים יום עיון בנושא "כוס התרעלה- צדק מול ציות לחוקים"
בהשתתפות :
- * יש לארגן מקום ישיבה לחמשת תלמידי קבוצה א' ומולם חמשת תלמידי קבוצה ב' .
ממול יש לארגן מקום ישיבה לשופטים ומאחוריהם לשאר תלמידי הכיתה המייצגים חבר מושבעים.
- * לפני תחילת העימות על כל תלמיד מחבר המושבעים להצטייד במספר דפי נייר וטוש.

שופטים : יש להזמין מראש צוות שופטים שיכלול :

- * פרופסור למדע המדינה (יכול להיות מורה שלוקח על עצמו תפקיד זה) - תפקידו לבחון את נכונות הטענות של שתי הקבוצות (בקיאות בחומר הנלמד)
- * מומחה לענייני תקשורת- מעריך את הטיעון מבחינת אופן הצגתו. עמידה מול קהל, יכולת שיכנוע וכו'

עריכת המשפט

- * המורה מנחה את המשפט ומאפשר לכל קבוצה (ולכל אחד מחבריה) להציג את טיעוניה.
- * כל תלמיד בקהל (חבר המושבעים) יעריך את טיעון כל אחד מחברי הקבוצה בציון 4-10.
הקריטריונים להערכה :
 - עד כמה הטיעונים שהשמיע התלמיד ברורים
 - עד כמה התלמיד הציג בצורה מכובדת את טיעונו, והציג עמידה טובה בפני הקהל
 - עד כמה הטיעונים שהציג התלמיד קשורים לחומר הנלמד
- * ציוני הקהל יועתקו על ידי חשב הקהל .
- * השופט המשמש כפרופסור למדע המדינה -יעריך את בקיאות התלמידים בחומר הנלמד בציון 4-10
- * השופט המשמש כמומחה לענייני תקשורת- יעריך את אופן הצגת הדברים בציון 4-10.
- ✓ חשב הקהל- מחשב את ממוצע הציונים שהעניק כל תלמיד מהקהל.
- ✓ חשב כללי- מחשב ציון ממוצע בין הציון של הקהל, ציונו של הפרופסור למדע המדינה וציונו של המומחה לענייני תקשורת. זהו ציונה הסופי של כל קבוצה ועל פיו תוכרז הקבוצה המנצחת.

הערות :

- * על המורה לקבוע את מספר הסיבובים. ניתן להסתפק בסיבוב אחד בלבד בו כל קבוצה תציג את טיעוניה. ניתן לקבוע שני סיבובים לכל קבוצה כאשר הסיבוב הראשון יוקדש להצגת הטיעונים והסיבוב השני לביקורת טיעוני הקבוצה המתחרה. כל סבב= שיעור של 45 דקות.
- הערכה פרטנית לתלמיד בהצגת טיעונו תחייב שכל תלמיד יוכל לדבר. על כן יש להקפיד שבכל סבב

כל חברי הקבוצה מדברים.

צריכים להיות חלוקה ותיאום בין חברי הקבוצה בנוגע לטיעונים השונים שכל אחד מן התלמידים יציג על מנת של תהיה חזרה מיותרת.

3. **רפלקציה** - בסוף המשפט כל תלמיד שהשתייך לאחת הקבוצות יכתוב רפלקציה אישית.

רפלקציה אישית: ענו באופן עצמאי על השאלות הבאות והגישו אותם בדף נפרד.

✓ האם התחברתם/לא התחברתם לרעיון של משפט מבויס ככלי לימודי? הסבירו מדוע.

✓ כיצד הרגשתם במהלך העבודה האישית והקבוצתית בהכנת ועריכת המשפט המבויס? האם חוויתם קשיים? אם כן, כיצד התגברתם עליהם?

✓ האם אתם חושבים שהשתתפות במשפט מבויס היא דרך טובה לזכור, ללמוד ולהפנים את החומר הנלמד?

שימוש במחולל טיעונים מקוון

מחולל הטיעונים [Tricider](#) יכול לסייע בפעילות מסוג משפט מבויס, כחלק מהשלב המקדים של ניסוח הטיעונים. [למידע נוסף](#)

דוגמאות מלימודי הסוציולוגיה שבהם ניתן לעשות משפט מבויס :

פונדקאות, קוהבטציה, החלטה של זוגות לא להביא ילדים, גירושין, פתיחת תיק אימוץ.

הערכת המטלה: הערכת המטלה נחלקת להערכה פרטנית וקבוצתית על פי פירוט הקריטריונים להלן:

במחווון המצורף למטה ישנו פירוט של רמות הביצוע השונות לכל קריטריון. חשוב מאוד להציג את המחווון בפני התלמידים על מנת שידעו מראש על מה יוערכו.

הערכה פרטנית (80 נקודות)

20 נקודות	- התלמיד כתב טיעון הגיוני וקישר את טיעונו ל 3 מושגים/ תיאוריות לכל הפחות מהחומר הנלמד
20 נקודות	6. עמידה מול קהל- התלמיד הציג את הדברים בצורה ברורה ומשכנעת
10 נקודות	7. רפלקציה אישית
15 נקודות	8. הערכת עמיתים- ציון התלמיד עפ"י חבר המושבעים
15 נקודות	9. הערכת השופטים- ציון התלמיד עפ"י צוות השופטים

הערכה קבוצתית (20 נקודות)

10. התלמיד שיתף פעולה ועבד בצוות בשלב הכנת הטיעונים ובמשפט עצמו 20 נקודות

המיומנויות הנבדקות:

5. קישור בין המושגים לתיאוריות/מחקרים שנלמדו.
6. מתן הגדרות נכונות למושגים והבחנה ביניהם.
7. התבטאות בכתב- ניסוחים נהירים ומדויקים.
8. עבודת צוות- שיתוף פעולה וחלוקת עבודה בצורה שוויונית.

מחווון להערכת משפט מבוים

רמת ביצוע גבוהה	רמת ביצוע בינונית	רמת ביצוע נמוכה	תבחינים להערכה פרטני/קבוצתי
התלמיד כתב טיעון רלוונטי וקישר את טיעונו ל 3 מושגים / תאוריות ומעלה מהחומר הנלמד	התלמיד השתמש וקישר את טיעונים רלוונטיים למושג אחד/ שניים מהחומר הנלמד.	התלמיד כתב טיעון לא רלוונטי ולא קישר את טיעונו למושגים/ תאוריות מהחומר הנלמד	פרטני: התלמיד כתב טיעון רלוונטי וקישר את טיעונו ל 3 מושגים/ תאוריות לכל הפחות מהחומר הנלמד
15-20 נקודות	6-14 נקודות	1-5 נקודות	20 נקודות
התלמיד הציג את הדברים בצורה ברורה ומשכנעת מאוד	התלמיד הציג את הדברים בצורה ברורה ומשכנעת באופן חלקי	התלמיד הציג את הדברים בצורה לא ברורה ולא משכנעת	פרטני: עמידה מול קהל- התלמיד הציג את הדברים בצורה ברורה ומשכנעת
15-20 נקודות	6-14 נקודות	1-5 נקודות	20 נקודות
התלמיד השלוש השאלות בצורה מפורטת ומנומקת.	התלמיד התייחס לשתי שאלות מתוך השלוש בצורה שטחית ולא מפורטת או אי מענה על שאלה.	התלמיד התייחס לשאלה אחת בצורה שטחית ולא מפורטת או אי מענה על השאלות.	פרטני: רפלקציה
(8-10 נקודות)	(5-7 נקודות)	(1-4 נקודות)	(10 נקודות)
התלמיד קיבל ציון גבוה בהערכת העמיתים (9-10)	התלמיד קיבל ציון בינוני בהערכת העמיתים (6-8)	התלמיד קיבל ציון נמוך בהערכת עמיתים (4-5)	פרטני: ציון התלמיד עפ"י ציון חבר המושבעים
(11-15 נקודות)	(6-10 נקודות)	(1-5 נקודות)	(15 נקודות)
התלמיד קיבל ציון גבוה בהערכת השופטים (9-10)	התלמיד קיבל ציון בינוני בהערכת השופטים (6-8)	התלמיד קיבל ציון נמוך בהערכת השופטים (4-5)	פרטני: הערכת השופטים- ציון התלמיד עפ"י צוות השופטים
(11-15 נקודות)	(6-10 נקודות)	1-5 נקודות	15 נקודות
התלמיד שיתף פעולה. היתה חלוקת עבודה שיוויונית בהכנת המשפט ובבחירת הטענות המרכזיים	התלמיד לא שיתף פעולה באופן מלא. לא היתה חלוקת עבודה שיוויונית בהכנת המשפט ובבחירת הטענות המרכזיים- שניים עבדו יותר מאחרים.	התלמיד לא שיתף פעולה כלל. לא היתה חלוקת עבודה שיוויונית בהכנת המשפט ובבחירת הטענות המרכזיים. אחד עבד יותר מאחרים.	קבוצתי: התלמיד שיתף פעולה ועבד בצוות במהלך בשלב הכנת הטענות ובמשפט עצמו
(15-20 נקודות)	(6-14 נקודות)	(1-5 נקודות)	(20 נקודות)

7. נייר עמדה ככלי להערכה חלופית

נייר עמדה - מעין מאמר קצר המציג עמדה של כותב או קבוצה בנושא מסוים במטרה להביאו למודעות הקורא או לשכנעו. נייר עמדה צריך להיות כתוב באופן לוגי, תוך שימוש באסטרטגיית הטיעון, ומבוסס על המאמרים של תוכנית הלימודים או על מושגים ותיאוריות. נייר עמדה יכול להיכתב סביב סוגיה עקרונית תיאורטית או ערכית בתחום הדעת. נייר עמדה מהווה אמצעי לסיכום נושא לימודי וחלופה להערכת הלומדים. חלופה זו מעודדת ללמידה אקטיבית ובודקת את הבנת הנושא ויישומו ומעודדת את הלומד לחשוב ולנקוט בעמדה ולהביעה בצורה מושכלת ורציונאלית.

בפרק הרחבה וההעמקה בתחומי הדעת השונים, נדרשים המורים להוראה ודרכי הערכה חלופיות. אחת מההערכות החלופיות המוצעות היא השימוש בנייר עמדה.

מטרות

- התלמיד יבין מושגים ותיאוריות באחד מתחומי הדעת במדעי החברה
- התלמיד יתנסה בקריאת מאמרים בתחום הדעת
- התלמיד ינסח נקודות מרכזיות הנובעות מהמאמרים
- התלמיד ינסח טענה ברורה בתחום הדעת.
- התלמיד ינסח נימוקים (מסוג ראייה או הסבר) לטענה, בהתבסס על מאמרים שיקרא, תוך שימוש במושגים ותיאוריות שלמד.

מבנה נייר עמדה – הנחיות למורה

1. הצגת מקרה אקטואלי הקשור לנושא מסוים בתוכנית הלימודים. אפשרי גם כזה שעולה ממנו דילמה ערכית
2. הנחיות לכתיבת נייר עמדה.
3. הצגת מחוון לנייר העמדה הכולל את הקריטריונים ורמות ביצוע שונות להערכת נייר העמדה .

מבנה נייר עמדה – הנחיות לתלמיד

עליך לנסח נייר עמדה בנושא _____ המיועד ל _____ (תפקיד האדם) במטרה ל _____ .

(למורה – כדאי להגדיר למי מיועד נייר העמדה כי הדבר יכול להשפיע על התוכן והניסוח. כשמדובר במדע המדינה, כדאי לבקש נייר עמדה המיועד למקבלי החלטות, בתחומי דעת אחרים – להתאים את הנמען לסוגיה הנדונה).

בנייר העמדה צריכים להיות המרכיבים הבאים :

1. פירוט והסבר של הנושא הנדון/שני הערכים המתנגשים הבאים לידי ביטוי בתיאור המקרה.
2. הסבר חשיבות נושא/ערכים אלה לחברה.
3. קביעת טענה בנושא הנדרש. (אם מדובר בדילמה ערכית – קביעת ההכרעה בדילמה (איזה ערך גובר לדעתך)
4. נימוקים מסוג הסבר ומסוג ראייה (במידה ויש מחקר מתאים) התומכים בעמדתך.
על הנימוקים לכלול מושגים ותיאוריות מתחום הדעת או ממאמרים רלוונטיים (ע"פ החלטת המורה – צריך להגדיר כמה מושגים/תיאוריות נדרשים)
(למורה: בהתאם לחומר הנדרש, יש לציין את מספר הנימוקים הנדרש מכל סוג)
בהצגת הנימוקים יש לכתוב הפניה למקורות עליהם הסתמכת.
הנחיות לנייר העמדה :
5. יש להגיש מסמך וורד או שקופיות של מצגת.
6. אורך נייר העמדה לא יעלה על שני דפים או 4 שקופיות מצגת
7. כתוב בצורה ברורה ותמציתית.

שימוש במחולל טיעונים מקוון

מחולל הטיעונים [Tricider](#) יכול לסייע בפעילות מסוג כתיבת נייר עמדה, כחלק מהשלב המקדים של ניסוח הטיעונים. [למידע נוסף](#)

דוגמאות לתיאורי מקרה

במשימה זו עליכם להכין נייר עמדה ** סביב הסוגיה העולה מהמקרה הבא :

מיכל תלמידת כיתה י"א, מדריכה מסורה בצופים ולומדת במגמת פיזיקה. לקראת סוף השנה המחנכת זימנה את הוריה של מיכל לשיחה והתייעצות לגבי הישגיה של ביתם שירדו מאד בחודשים האחרונים, והמשך לימודיה של במגמה מוטל בספק. בעקבות השיחה עם המחנכת ההורים של מיכל מבקשים ממנה שתעזוב את ההדרכה בצופים, כיון שהישגיה בבגרות חשובים להם מאד. מיכל רואה חשיבות רבה בהדרכה ובמעורבות חברתית, אך גם בהישגים לימודיים גבוהים שיבטיחו את עתידה מתלבטת מאד מה עליה לעשות .

(למורה: נימוק להחלטה להיות מדריכה מתחום הפסיכולוגיה: רצון למימוש עצמי, אלטרואיזם, חלק מגיבוש הזהות/ אריקסון, קונפורמיות לחבריה המדריכים וכו' נימוק להחלטה לעזוב את ההדרכה והשקיע בלימודים: רצון למימוש עצמי, הערכה חיובית מותנית, חלק מגיבוש הזהות. פירוט הערכים כאן הוא למורה בלבד. לא מומלץ לתת לתלמידים. כדאי שהם יחשבו לבד!)

דוגמא למקרה מתחום מדע המדינה יכול להיות בנושא חקיקה דתית, תפקידי התקשורת וכדומה. דוגמא למקרה מתחום הפסיכולוגיה יכול להיות תיאור התנהגות, ביטוי רגשות וכד' של אדם בסיטואציה מסוימת. דוגמא למקרה מתחום הסוציולוגיה יכול להיות קשור למרכיבי תרבות, תרבויות משנה, התנהגות בקבוצה, חיברות, דילמות מתחום המשפחה וכד'.

מחון לנייר עמדה בדילמה ערכית

רמת ביצוע קריטריון (אחוזי תשובה)	ציון	גבוהה 100%-75%	בינונית 60%-40%	נמוכה 0-40%
הצגת הדילמה הערכית בפתיח, כולל זיהוי 2 ערכים מתנגשים הנובעים מהדילמה וקשורים למקרה.	10 נק'	הציג דילמה מלאה עם שני ערכים סותרים הנובעים ממנה וקשורים למקרה (8-10 נק')	הציג רק ערכים ללא הצגת הדילמה. הציג דילמה אך הערכים אינם נובעים ממנה. (5-7 נק')	הציג רק ערך אחד ללא דילמה ערכית. הציג דילמה שאינה קשורה למקרה. לא זיהה ערכים (0-4 נק')
הסבר חשיבות לחברה של 2 הערכים המתנגשים	10 נק'	הסביר את חשיבות 2 הערכים המתנגשים לחברה (10-7 נק')	הסביר את חשיבותו של ערך אחד לחברה (4-6 ק')	לא הסביר את חשיבות הערכים לחברה. או שהסבר של אחד חלש (0-3 נק')
הצגת הטענה : עמדה ערכית ברורה כלפי הנושא העולה מהמקרה	10 נק'	הציג את עמדתו באופן ברור (8-10 נק')	הציג עמדה שאינה ברורה (5-7 נק')	לא הציג עמדה (0 נק')
הצגת נימוקים/מחומר הלימוד, הכוללים מושגים או תיאוריות מתחום הדעת. יש להגדיר על פי המטלה אילו סוגי נימוקים (ראיה/הסבר), כמה נימוקים מכל סוג נדרשים, וכמה מושגים/תיאוריות נדרשים.	30 נק'	הציג נימוק מסוג ראיה ו/או מסוג הסבר הכוללים מושגים ו/או תיאוריות מתחום הדעת. (30-40 נק') (צריך לפרט על פי החלטת המורה את מספר הנימוקים והסוג)	הציג חלק מכמות הנימוקים הנדרשת (לפרט על פי הנדרש במטלה). הציג את מסי הנימוקים הנדרש אך אין שימוש במושגים ותיאוריות מתחום הדעת. (11 – 29 נק')	לא הציג נימוקים מסוג ראיה או הסבר אלא נימוק אישי ואין קישור למושגים ותיאוריות מתחום הדעת (10%)
הפניות ביבליוגרפיות לנימוקים	5 נק'	ישנה הפניה ביבליוגרפית מלאה לכל אחד מהנימוקים הנדרשים (4-5 נק')	לחלק מהנימוקים יש הפניה ביבליוגרפית מלאה לכל הנימוקים יש הפניה ביבליוגרפית אל היא אינה מלאה (1-3 נק')	אין הפניות ביבליוגרפיות לנימוקים (0 נק')
רלוונטיות הנימוקים	15 נק'	הציג נימוקים (ע"פ המספר הנדרש במטלה) הרלוונטיים לנושא בתחום הדעת (10-15 נק')	רק חלק מהנימוקים שהציג רלוונטיים לנושא בתחום הדעת (יש לפרט מספר על פי הדרישות) (5-9 נק')	הציג נימוקים שאינם רלוונטיים לנושא בתחום הדעת (0 – 4 נק')
בהירות	15 נק'	הנימוק מנוסח באופן ברור (10-15 נק')	נימוק מעורפל, נימוק קשור אך לא ברור (5-9 נק')	קשה להבין את הנימוק שהתלמיד רצה להציג (0 – 4 נק')
עמידה בדרישות הגשת המטלה :	5 נק'	נייר העמדה מוגש בפורמט וורד או מצגת. אורכו אינו	נייר העמדה מוגש בפורמט נכון אך	נייר העמדה אינו מוגש בפורמט הנדרש, ואורכו אינו מתאים

לנדרש (0-1 נק')	אורכו גדול או קטן מהנדרש (2-3 נק')	עולה על עמוד או 2 שקפים. (4-5 נק')		אורך ופורמט מתאימים
--------------------	--	---------------------------------------	--	---------------------

מחווון לנייר עמדה שאינו מתייחס לדילמה ערכית

נמוכה 0-40%	בינונית 60%-40%	גבוהה 100%-75%	ציון	רמת ביצוע קריטריון (אחוזי תשובה)
לא הציג את הבעיה (0 נק')	הציג את הבעיה בצורה חלקית (5-7 נק')	הציג את הבעיה העולה מהפתיח בצורה מלאה (8-10 נק')	10 נק'	הסבר הבעיה העולה מהמקרה
הסבר חלש של חשיבות הנושא לחברה או שאין הסבר (0 – 3 נק')	הסבר חלקי של חשיבות הנושא לחברה (4 – 6 נק')	הסביר היטב את חשיבות הנושא לחברה (7-10 נק')	10 נק'	הסבר חשיבות הנושא לחברה
לא הציג עמדה (0 נק')	הציג עמדה ברורה למחצה (5-7 נק')	הציג את עמדתו באופן ברור (8- 10 נק')	10 נק'	הצגת הטענה : עמדה ברורה כלפי הנושא העולה מהמקרה
לא הציג נימוקים מסוג ראיה או הסבר אלא נימוק אישי ואין קישור למושגים ותיאוריות מתחום הדעת (10%)	הציג חלק מכמות הנימוקים הנדרשת (לפרט על פי הנדרש במטלה). הציג את מסי הנימוקים הנדרש אך אין שימוש במושגים ותיאוריות מתחום הדעת. (11 – 29 נק')	הציג נימוק מסוג ראיה ו/או מסוג הסבר הכוללים מושגים ו/או תיאוריות מתחום הדעת. (30-40 נק') (צריך לפרט על פי החלטת המורה את מספר הנימוקים והסוג)	30 נק'	הצגת נימוקים מחומר הלימוד, הכוללים מושגים או תיאוריות מתחום הדעת. יש להגדיר על פי המטלה אילו סוגי נימוקים (ראיה/הסבר), כמה נימוקים מכל סוג נדרשים, וכמה מושגים/תיאוריות נדרשים.
אין הפניות ביבליוגרפיות לנימוקים (0 נק')	לחלק מהנימוקים יש הפניה ביבליוגרפית מלאה לכל הנימוקים יש הפניה ביבליוגרפית אל היא אינה מלאה (1-3 נק')	ישנה הפניה ביבליוגרפית מלאה לכל אחד מהנימוקים הנדרשים (4-5 נק')	5 נק'	הפניות ביבליוגרפיות לנימוקים
הציג נימוקים שאינם רלוונטיים לנושא בתחום הדעת (0 – 4 נק')	רק חלק מהנימוקים שהציג רלוונטיים לנושא בתחום הדעת (יש לפרט מספר על פי הדרישות) (5-9 נק')	הציג נימוקים (ע"פ המספר הנדרש במטלה) הרלוונטיים לנושא בתחום הדעת (10-15 נק')	15 נק'	רלוונטיות הנימוקים
קשה להבין את הנימוק שהתלמיד רצה להציג (0 – 4 נק')	נימוק מעורפל, נימוק קשור אך לא ברור (5-9 נק')	הנימוק מנוסח באופן ברור) (10-15 נק')	15 נק'	בהירות

נייר העמדה אינו מוגש בפורמט הנדרש, ואורכו אינו מתאים לנדרש (0-1 נק')	נייר העמדה מוגש בפורמט נכון אך אורכו גדול או קטן מהנדרש (2-3 נק')	נייר העמדה מוגש בפורמט וורד או מצגת. אורכו אינו עולה על עמוד או 2 שקפים. (4-5 נק')	5 נק'	עמידה בדרישות הגשת המטלה : אורך ופורמט מתאימים
---	--	---	-------	--

8. הכנת כרזה (פוסטר) ככלי להערכה חלופית

הכנת כרזה³ (רצוי לחלק דף זה גם לתלמידים)

כרזה ("פוסטר") היא כל דימוי חזותי המיועד להצגה לראווה. לרוב הכרזה מודפסת על נייר גדול והיא תלויה על קיר או על משטח דומה.

כרזות יכולות לשמש כלי לפרסום (למשל, פרסום סרטים חדשים), כלי להעברת מסרים (למשל, בהפגנות) ואמצעי לביטוי אמנותי (למשל, כרזות ליום העצמאות).

מטרת הכרזה היא להעביר מסר לציבור.

הכרזה מורכבת משני חלקים עיקריים:

1. מסר מילולי (טקסט) – מורכב בדרך כלל מכותרת ומסיסמה. לפעמים הסיסמה היא הכותרת. סיסמה היא משפט קצר וקליט המביע את המסר בשפה פשוטה וברורה.
2. מסר חזותי -גרפי – ציורים, תמונות או איורים התומכים במסר המילולי.

עקרונות ליצירת כרזה טובה ונכונה

א. מסר

תחילה יש להגדיר מהו המסר שאותו רוצים להעביר ולאיזה קהל יעד הוא פונה.

על המסר להיות חד וברור כך שהקהל יבין ויפנים אותו כבר בהסתכלות ראשונה.

הסיסמה אמורה להעביר את המסר בצורה קלה וקליטה.

חשוב שהמסר יובן וכן חשוב שהוא יישאר בזיכרון של הקהל הנחשף אליו.

סיסמאות קליטות אפשר ליצור על ידי: שימוש בחרוזים, שימוש בשורה משיר ידוע, שימוש בטקסט ידוע, שימוש בהומור, שימוש בכפל משמעות (משמעות כפולה).

יש להעביר את המסר לא רק בסיסמאות, אלא גם באמצעים חזותיים שונים.

ב. בולטות

על הכרזה להיות בולטת ומושכת את העין. יש להביא בחשבון את אמצעי הפרסום הרבים שאליהם חשוף הציבור, ולכן למצוא דרך להבליט את הכרזה ולהעניק לה יתרון.

ג. כיצד יוצרים בולטות?

אפשר ליצור בולטות על ידי:

- שימוש בתמונה מעניינת או יוצאת דופן, מזוויות שונות, או אף בחלק מתמונה בלבד.
- שילוב "לא הגיוני" של תמונות היוצר אמירה מעניינת.
- שימוש בצבעים לא שגרתיים.
- שימוש בטיפוגרפיה (כיתוב מעוצב) נכונה (גודל, צבע, מיקום וצורה המתאימים לנושא).

נקודות למחשבה בתכנון כרזה

³ מתוך "מעצבים כרזה ליום העצמאות" מאגר משימות בתרבות ישראל ומורשתו -

http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Rama/maagaraimsimot/MaagreMesimot/Tarbut_Israel.htm

- מיהו קהל היעד שעבורו יוצרים את הכרזה?
- מהי מטרת הכרזה?
- אילו מסרים ותכנים יבואו לידי ביטוי בכרזה?
- מהם אמצעי הביטוי המתאימים ביותר להעברת המסרים האלה?
- כיצד נגרום להשפעה מרבית על קהל היעד, כדי להבטיח העברת מסרים יעילה?

הכנת כרזה ככלי להערכה חלופית – סיכום נושא מנהיגות בסוציולוגיה

הנחיות למורים:

- את הפרויקט ניתן לתת לתלמידים כסיכום לנושא מנהיגות.
- רצוי לעבור עם התלמידים על ההנחיות ועל התרומה של דף המחווה גם עבורם וגם על מנת להגדיל את המהימנות שכן, אתם בודקים על פיו.
- רצוי המטלה תבוצע בקבוצה, שכן במנהיגות עסקינן, אך יש לאפשר גם עבודה יחידנית.
- ישנן מספר אופציות להגדרת קהל היעד שלו יוצגו הכרזות. לבחירת קהל היעד יש חשיבות בהגדרת המסר שיבוא לידי ביטוי בכרזה, וכן לעיצוב של הכרזה. לדוגמא:
 - ניתן להגדיר קהל יעד אחד לכל הכיתה: תערוכה לתלמידים/הורים, המלצה למשרד החינוך על אילו דמויות רצוי ללמד בשנת הלימודים הבאה וכד'.
 - כל קבוצה תגדיר לעצמה מהו קהל היעד שלה.
 - את הכרזות ניתן לתלות על גבי קירות חדר המגמה/ מסדרון השכבה/ ספרייה..
 - ניתן לערוך תחרות בין הכרזות. השופטים יכולים להיות מורים/הורים וכד'. במקרה זה יש להכין דף שיפוט המתייחס לקריטריונים השונים של הכרזות (כפי שמופיעים במחווה).

מטרות המטלה:

- העמקת הידע ויישום תיאוריות מנהיגות (תכונות, מצביות, המעצבת).
- הטמעת אסטרטגיות חשיבה ברמה גבוהה (השוואה, טיעון)
- יישום תיאוריות ומושגים סוציולוגיים.
- חשיפה לתמורות שחלו בחברה (ברמה אזורית ו/ או ארצית) בעקבות מנהיגות הדמות.
- הפעלת חשיבה ביקורתית כלפי סגנון מנהיגות והאם מנהיגות מולדת או נרכשת.
- שיתוף ועבודת צוות.
- גיבוש מסר המבוסס על רקע תיאורטי המביע את עמדת התלמידים כלפי דמות המנהיג שנבחר – עיקר תרומתו/חשיבותו וכד'.
- התאמת עיצוב הכרזה והמסר שיבוא בה לידי ביטוי לקהל היעד המוגדר.
- כתיבת דף הסבר המפרט את עמדתם ואת ביטוייה בכרזה שעיצבו.

הנחיות לתלמידים:

מטרת המשימה: עיצוב כרזה שתהווה הצגה תמציתית של מנהיגה/ המנהיג נבחר ותרומתה או ייחודיותה.

כסיכום לנושא המנהיגות, הנכם מתבקשים לעצב כרזה שתציג דמות אחת של מנהיג/מנהיגה על פי בחירתכם: ייחודיות/ה ותרומת/ה.

פרויקט זה כולל שני שלבים: כתיבת סיכום (חלק א'), הכנת כרזה על הדמות (שלב ב')

שלבי הפרויקט:

כרקע להכנת הכרזה עליכם לכתוב סיכום קצר על המנהיג/ה אותו בחרתם. הסיכום יאפשר לכם להכיר לעומק את הדמות, ומתוך היכרות זו תוכלו לתת תוכן לעיצוב הכרזה (בשלב ב')

שלב ראשון- כתיבת סיכום על מנהיג נבחר

הנחיות:

ניתן להגיש בקבוצה או כיחיד.

- בחרו במנהיגה/ מנהיג שאותו תרצו לנתח ולהציג.
 - חפשו מקורות מידע רלוונטיים על המנהיג וכן על המושגים השונים בנושא המנהיגות שנלמדו בכתה.
 - את המידע שאספתם עליכם לערוך בדף מסכם שיכלול את הנקודות הבאות:
 - מבוא הכולל רקע על הדמות שנבחרה וסיבת בחירתה.
 - הסבר קצר על קהל היעד אליו ממוענת הכרזה
 - טענה (רעיון מוגדר ומצומצם) אותה תרצו לטעון בנוגע לדמות, ושתהווה בסיס לכרזה לקהל היעד שהוגדר. הסבירו את הטענה, ואת האופן שבו בחרתם להציג מסר זה (מרכיבים גרפיים ומילוליים).
 - נימוקים לטענה המעוגנים ברקע קצר על הדמות שבחרתם, הייחודיות שלה, תרומה מיוחדת וכד'. יש להשתמש בנימוקים בשני מושגים שנראים לכם רלוונטיים ביותר מתחום המנהיגות. (יש להגדיר את המושגים)
 - יש להתייחס גם למרכיבים הגרפיים והמילוליים שנבחרו לכרזה, ולהסביר כיצד הם מייצגים את המסר.
- אפשר להתייחס לנקודות הבאות: מה הפך את הדמות שבחרתם למנהיג, כיצד צמחה מנהיגותו ובאילו תנאים? , הקשר בין המנהיג למנהיגיו, באילו מקורות סמכות (סממני סמכות) משתמש המנהיג? מהן הנסיבות שהביאו/יביאו לשקיעתה של המנהיגות. (באיזו מידה הבטיחה מנהיגות זו המשכיות ורצף למנהיגותה, אם בכלל?) ועוד

- יש להשתמש לפחות בשני מקורות ביבליוגרפיים, ולהביא את פרטיהם בסוף הסיכום.

- הנחיות כלליות- יש להגיש את הסיכום מודפס. יש להקפיד על כתיבה קוהרנטית, בגוף שלישי. שמרו קשר ישיר בין הקטעים ועל ניסוח ברור ובהיר, לשון תקינה.
- לרשותכם עומדים ספרי הלימוד, ספרים שתמצאו בספריות ומאמרים.

(בסוף ההנחיות מצורפת רשימה ביבליוגרפית שבה תוכלו להיעזר)

מחווון לדף הסיכום המלווה את הכרזה

תכנים להערכה	רמת ביצוע נמוכה	רמת ביצוע בינונית	רמת ביצוע גבוהה
מבוא : רקע על הדמות שנבחרה ועל סיבת הבחירה בה (15 נקודות)			
הסבר קצר על קהל היעד אליו ממוענת הכרזה (5 נקודות)			
טענה בנוגע לדמות (5 נקודות) הסבר הטענה (5 נקודות) והאופן בו בחרו להציג את המסר : גרפית-חזותית ומילולית (20 נקודות)			
נימוקים לטענה המבוססים על הרקע לדמות תוך שימוש בשני מושגים מתחום המנהיגות והגדרתם. (20 נקודות) מרכיבים גרפיים-חזותיים ומילוליים שנבחרו לכרזה – כיצד מיצגים את המסר (22 נקודות)			
ביבליוגרפיה – שימוש בשני מקורות ב"ב ורישום נכון של המקורות (4 נקודות)			

הכנת הכרזה:

הנחיות:

- יש להכין כרזה על דמות המנהיג, כפי שהוצגה בסיכום.
- על הכרזה לכלול פתגם / ציטוט/ משפט מסכם שייצג/ יהיה חלק ממסר / אידיאולוגיה/ ערך / אני מאמין של המנהיג שבחרתם.

- על המסר להיות רלוונטי ואמין (נכון וקשור למנהיג), מנוסח באופן מדויק ובהיר. הנושא המרכזי (מנהיגות) ניכר מן הכרזה.
- הכרזה צריכה להיות אסתטית, מקורית וניתן יהיה להבחין בחשיבה יצירתית ובחדשנות בייצוג הגרפי של המסר.
- הגרפיקה / ההנפשה / הצילום מתאים לתוכן ולקהל היעד ועולה בקנה אחד עמו .

למורה: רצוי להכין את הכרזה בשיתוף מגמה נוספת בבית הספר לדוגמה: עיצוב גרפי כחלק מלמידה אינטר דיסציפלינרית.

מחווון לכרזה

תכנים להערכה	רמת ביצוע נמוכה	רמת ביצוע בינונית	רמת ביצוע גבוהה
המסר רלוונטי לדמות המנהיג (15 נקודות)	המסר שבכרזה אינו רלוונטי (אינו מדויק) לדמות / הדמות אינה מהווה מנהיג 1-5 נקודות	המסר שמועבר בכרזה אינו מיוחד לדמות הנבחרת 6-10 נקודות	המסר ברור ומשמעותי, רלוונטי למנהיג 11-15 נקודות
המסר/ המידע המוצג אמין ונכון (10 נקודות)	המידע לא נכון 1-4 נקודות	מידע נכון חלקית 5-7 נקודות	המסר המוצג אמין ונכון לדמות שנבחרה 8-10 נקודות
ניסוח הפתגם/ הסלוגן – ייצוג מילולי (15 נקודות)	ניסוח אינו בהיר/ שפה לא תקנית 1-5 נקודות	ניסוח מסורבל / אינו ממצה, ניסוח לקוני, נדוש. 6-10 נקודות	ניסוח ענייני וממצה, שפה תקנית ומשלב לשוני גבוה 11-15 נקודות
נושא המנהיגות מהווה ציר מרכזי (20 נקודות)	אין קשר ברור לנושא 1-7 נקודות	הנושא מופיע בפרסומת אך אינו מרכזי. הפרסומת מובנת חלקית. 8-14 נקודות	הנושא יופיע באופן מרכזי, בולט וברור. הפרסומת מובנת 15-20 נקודות
מקוריות הכרזה (10 נקודות)	חוסר מקוריות (העתקת טקסט/ תמונה..) 1-4 נקודות	חלק מהכרזה לא מקורית / לא ייחודיות 4-7 נקודות	כרזה מקורית ויצירתית/ גימיק מיוחד 8-10 נקודות
ייצוג גרפי של המסר	ההמחשה פשוטה ואין בה ייחוד שמאפשר שיח כלשהו על המוצג	ההמחשה אינה שונה מכרזה אחרת ואינה מעוררת חשיבה	ההמחשה באמצעות הכרזה מאפשרת יצירת השוואה וחשיבה ביקורתית (עשויה לעורר דיון)

15-20 נקודות	8-14 נקודות	1-7 נקודות	(20 נק') עיצוב
<p>אסתטיות ברמה גבוהה, שימוש בצבעים, מושך את העין, לא עמוסה בפרטים. מעוצבת ומשלבת תמונות ומלל.</p> <p>10-8 נקודות</p>	<p>הכרזה נעימה לעין אך אין הקפדה על פרטים. חסרות תמונות</p> <p>4-7 נקודות</p>	<p>חוסר אסתטיות, הגרפיקה מפריעה לתוכן/ עומס בפרטים/ חוסר בפרטים</p> <p>1-4 נקודות</p>	<p>(10 נקודות)</p>

דף עזר לתלמידים:

כדי לארגן את המידע על דמות המנהיג אותו בחרתם, והעברת המידע למרכיבים בכרזה, תוכלו להיעזר בטבלה הבאה.

אין צורך להגיש את הטבלה, היא נועדה לשימושכם ככלי עזר בלבד.

פרטו את המרכיבים המילוליים והגרפיים המשולבים בכרזה שלכם, והסבירו איך כל אחד מהם מייצג את המנהיג ואת המסר שברצונכם להעביר.

מרכיב מילולי/גרפי בכרזה	ייצוג המנהיג	ייצוג המסר
המסר המרכזי המועבר בכרזה		

רשימה ביבליוגרפית בה ניתן להיעזר כרקע למשימה ולכתובת הסיכום

- איכילוב-דביר, ט. (2007). *מנהיגות מולד או נרכש?*
<http://www.lahav.ac.il/Uploads/dbsAttachedFiles/talythemarker14102007.pdf>
- אלטמן וכ"ץ. (1997). מה משמעותה של מנהיגות. 4 הממ"ם - הירחון לקידום מנהיגות, מקצועיות, מקצוענות ומצוינות במינהל הבית-ספרי בחינוך היסודי. (פברואר 2004) ירושלים: משרד החינוך. אוחר ב- 27.2.09 מאתר: <http://www.education.gov.il/yesodi/download/minhal-yarkhon-02-04.doc>
- אמית, ק., פופר, מ., גל, ר., ממון, ת. וליסק, א. (2008). על התפתחות מנהיגים: מחקר השוואתי בין מנהיגים ללא מנהיגים. *מגמות, מ"ה (3)*, 488-464.
- התנדבות בישראל (2006). *טיפוח מנהיגות חברתית בראי הסוכנות היהודית*.
<http://ivolunteer.org.il/Index.asp?CategoryID=81&ArticleID=2352>
- **מנהיגות, רגשות המונהגים וביצועיהם** http://www.zooz.co.il/personel_article4.shtml
- סער ד. (1999). "פיתוח מנהיגות. אז מה באמת לומדים שם?" בתוך: *מנהיגות ופיתוח מנהיגות*. גוון א, זכאי א. (עורכים). תל-אביב: הוצאת משרד הביטחון.
- פופר, מ. (1996). *על מנהלים כמנהיגים*. רמת אביב: אוניברסיטת תל אביב, הוצאת רמות.
- פופר, מ. (2007). *מנהיגות מעצבת: מבט פסיכולוגי*. תל אביב: אוניברסיטת תל אביב.
- פסטרנק, ר. (2001). *מיהו המנהיג, משמר או משנה? כוורת – ביטאון החוג למדעי ההתנהגות המסלול האקדמי המכללה למנהל*. גיליון מס' 2 – מנהיגות. עמ' 9-7.
- פרטמן, ק. ואן-לינדן, ג'. (1999). *עיצוב האופי: מרכיב חיוני לפיתוח מנהיגות צעירה*. מתוך אתר: מינהל חברה ונוער. <http://www.snunit.k12.il/sachlav/noar/main/upload/.tharticle/>
- פרידלר, א. (2005). *גישת התכונות*. מאתר: המכון הטכנולוגי חולון
- <http://hl.hit.ac.il/users/www/10719/%D7%9E%D7%A0%D7%94%D7%99%D7%92%D7%95%D7%AA/%D7%91-%D7%92%D7%99%D7%A9%D7%AA%20%D7%94%D7%AA%D7%9B%D7%95%D7%A0%D7%95%D7%AA/%D7%91%D7%90-%D7%92%D7%99%D7%A9%D7%AA%20%D7%94%D7%AA%D7%9B%D7%95%D7%A0%D7%95%D7%AA-.doc>

Bass, B.M.(2008). *The Bass Handbook of Leadership* . 4th edition. New-York , Free Press.

Tichy, Noel M. (2002). *The Cycle of Leadership*. HarperBusiness.

9. תצפית ככלי להערכה חילופית במדעי החברה

התצפית הינה אחד מכלי המחקר האיכותניים המקובלים במדעי החברה.

תצפית היא שיטה לאיסוף נתונים, אשר מבוססת על התבוננות בהתנהגות ורישום של תוצאות ההתבוננות. היתרון המרכזי של התצפית הוא ההתרשמות הישירה, הבלתי אמצעית של החוקר בנוגע למושא המחקר, כלומר ההתנהגות של המשתתפים. יש מספר סוגים של תצפית, ונסתפק כאן בציון שני סוגים מוכרים: תצפית מובנית ותצפית פתוחה.

תצפית מובנית מבוססת על נושאים מוגדרים מראש, או קריטריונים לצפייה, אשר מנחים את הצופים בהתנהגות הנחקרת. הנושאים מהווים היבטים של ההתנהגות הנחקרת, אשר הוגדרו מראש על ידי החוקר, והצופים מתבקשים לסמן לגבי כל נושא, או קריטריון, האם הוא בא לידי ביטוי בהתנהגות הנצפית, או באיזו מידה הוא בא לידי ביטוי. סימון זה נעשה על גבי דף תצפית.

תצפית פתוחה מבוססת על התרשמות של הצופה מההתנהגות בה הוא מתבונן והוא אינו מונחה מראש להתמקד בנושאים מסוימים. הרישום של תצפית פתוחה אינו נעשה באמצעות טבלה או כל טופס שמגביל את תיאור ההתרשמויות. המטרה היא להגיע לתיאור מלא ומפורט ככל האפשר של התופעה הנצפית. השימוש בתצפית ככלי הוראה בכיתה יכול להיות אמצעי ישירת מספר מטרות:

1. התלמיד יהיה אקטיבי בלמידה
2. התלמיד ישתמש במושגים ותיאוריות מתחום הדעת על מנת לתכנן ולערוך את התצפית
3. התלמיד יהיה מודע למתרחש בסביבתו וידע לנתח אותה במושגים מתחום הדעת
4. התלמיד ישתף פעול עם חברי קבוצתו.
5. התלמיד יגלה אחריות לחלקו במשימה הקבוצתית

התצפית הלימודית על כל סוגיה היא כלי לימודי אטרקטיבי המתקיים מחוץ לבניין בית הספר, ומחזק את הקשר החברתי בין התלמידים לבין עצמם, בינם לבין המורים והמלווים ובינם לבין האוכלוסייה בה הם צופים.

מטרות התצפית:

- יישום תיאוריות ומושגים מתחום הדעת הנלמד
- סיכום ויישום של החומר הנלמד בכתה
- היכרות בלתי אמצעית עם הסביבה הקרובה של התלמיד
- יצירת עניין וחוויה ולכן גם הנעה ללמידה

הצעות לתצפיות מתחום הסוציולוגיה:

מכיוון שהתצפית היא שיטת איסוף הנתונים השכיחה ביותר בקרב חוקרי תרבויות, מומלץ (במידת האפשר) לשלב את כלי התצפית במסגרת לימוד נושא תרבויות משנה לאפשר לתלמידים לצפות בתרבות המשנה עליה למדו כסיכום לחומר הנלמד ויישומו.

לדוגמא: תצפית בתרבויות משנה שונות כגון: השומרונים, הדרוזים, החרדים ו/או- תצפית על טקסים כגון: נישואין, בר-בת מצווה, ברית מילה, טקס רבין, טקס יום השואה, טקס יום הזיכרון, במגזר היהודי, וטקס לתחילת חודש הרמדאן, טקס לחג הקורבן, טקס ליום המורשת הערבית, טקס לחג הפסחא ועוד במגזר הערבי.

הצעות לתצפיות מתחום הפסיכולוגיה:

תצפיות בגני משחקים או גני ילדים בגילאים שונים ובמשחקים בהם הם משחקים - באישור של הגנת וכל אחד מההורים (פיאזיה ו/ או בנדורה), תצפית בטיפת חלב (התקשרות), תצפית בקבוצת הכנה לכושר קרבי (מוטיבציה) נושאים המתאימים לתצפיות: הנעה וריגוש, התיאוריה ההתפתחותית של פרויד ופיאזיה

להלן הצעה למטלת תצפית ישירה :

המיומנויות הנבדקות:

1. קישור בין תופעות לתיאוריות ומושגים שנלמדו.
2. מתן הגדרות נכונות למושגים והבחנה ביניהם.
3. התבטאות בכתב- ניסוחים נהירים ומדויקים.
4. התנסות באיסוף ותיעוד ראיות העולות מהתצפית
5. התנסות בתיעוד של תהליך התצפית

להלן דוגמא לדף תצפית - המטלה הנדרשת:

דף תצפית בנושא _____

במטלה זו אתם מתבקשים לערוך 3 תצפיות על _____.

בסיום התצפיות עליכם להגיש דו"ח. הדו"ח יורכב ממענה על השאלות הבאות. שימוש לב לפירוט השאלות גם כפי שהוא מופיע במחווך.

כמובן שניתן להוסיף מחשבות, הצעות, הערות, ביקורת התרשמות ורפלקציה ביחס לתצפית, גם אם אינן נדרשות בשאלות.

א. ציין את התאריך, השעות, המקום ויעד התצפית בהן נערכה התצפית על תרבות המשנה. יש לערוך לפחות 3 תצפיות (4 נקודות)

ב. הסבר כיצד בחרת את המיקום ואת יעד התצפית, וכיצד הם קשורים לנושא התצפית (6 נקודות)

ג. בחר טקס שצפית בו או ששמעת עליו במהלך התצפית ונתח אותו ע"פ שלושה ממאפייני הטקס (15 נקודות)

ד. בחר חוויה ייחודית הזכורה לך מיום זה והסבר אותה תוך שימוש באחת מהתיאוריות הסוציולוגיות. בתשובתך השתמש בשני מושגים מהתיאוריה (15 נקודות)

ה. הסבר את שלושת מרכיבי התרבות הבאים: ערך, נורמה וסמל והדגם כיצד באו לידי ביטוי בתצפית (15 נקודות)

ו. הצג את שתי גישות לחקר תרבויות (אתנוצנטריות ויחסיות תרבותית) ציין איזו מהן באה לידי ביטוי ביחסה של בחברה הישראלית לתרבות המשנה בה צפית נמק את תשובתך באמצעות דוגמאות (15 נקודות)

ז. השווה בין תרבות המשנה שביקרת לבין תרבות המשנה בה אתה חבר על פי שלושה קריטריונים לבחירתך (15 נקודות)

ח. הצג יתרון וחיסרון של תצפית ישירה והסבר כיצד היתרון והחיסרון שהצגת באו לידי ביטוי בתצפית אותה ערכת (15 נקודות)

ט. בונוס: הצג מחשבה, ביקורת, הצעה ולמידה אישית מהתצפית (10 נקודות)

מחווון למטלת תצפית

רמת ביצוע גבוהה	רמת ביצוע בינונית	רמת ביצוע נמוכה	
התלמיד ציין תאריך, שעות, מיקום ויעד היכן בוצעה התצפית (5 נקודות)	התלמיד ציין 2-3 מרכיבים הדרישות: תאריך שעה, מיקום ויעד בלבד (2 נקודות)	התלמיד לא ענה על אף אחת מהדרישות המתבקשות (0 נקודות)	התלמיד כתב תאריך, שעות, מיקום ויעד בהן נערכה התצפית (4 נקודות)
התלמיד קישר בין מיקום ויעד התצפית לבין נושא התצפית בצורה נכונה (5-6 נקודות)	התלמיד קישר רק את אחד המרכיבים: מיקום או יעד לנושא התצפית. הקישור אינו מלא. (1-4 נקודות)	התלמיד לא קישר בין המיקום והיעד לבין נושא התצפית	הסבר על בחירת המיקום ויעד התצפית וקישורם לנושא התצפית (6 נקודות)
התלמיד ניתח טקס שצפה בו או שמע עליו באמצעות שלושה מושגים (15 נקודות)	התלמיד ניתח טקס שצפה בו או שמע עליו באמצעות שני מושגים (10 נקודות)	התלמיד ניתח טקס על פי התרשמות אישית ללא שימוש במושגים או מושג אחד בלבד (0-5 נקודות)	בחר טקס שצפה בו או ששמע עליו במהלך התצפית ונתח אותו ע"פ שלושה ממאפייני הטקס (15 נקודות)
התלמיד ציין חוויה והסביר אותה באמצעות שני מושגים מתאימים מהתיאוריה בה בחר (15 נקודות)	התלמיד ציין חוויה והסביר אותה באמצעות התיאוריה בה בחר ללא הצגת מושגים או הצגת מושג אחד (10 נקודות)	התלמיד ציין חוויה ללא קשר לתיאוריה או ציין מושג אחד או ציין והסביר מושג אחד (5-0 נקודות)	התלמיד בחר חוויה ייחודית מהתצפית על תרבות המשנה אותה והסביר אותה תוך שימוש באחת מהתיאוריות הסוציולוגיות ושני מושגים מתאימים. (15 נקודות)
התלמיד הסביר את שלושת המושגים והדגים על האוכלוסייה (15 נקודות)	התלמיד הסביר שניים מהמושגים והדגים על האוכלוסייה (10 נקודות)	התלמיד ציין חוויה ולא קישר למושגים או ציין והדגים מושג אחד בלבד (5-0 נקודות)	התלמיד הסביר את שלושת מרכיבי התרבות הבאים: ערך, נורמה, סמל, והדגם כיצד באו

			לידי ביטוי באוכלוסייה בה צפה 15 נקודות 2 נקודות להסבר ו-3 ליישום לכל אחד מהמושגים
התלמיד ציין את שתי הגישות, הסביר אותן והדגים על האוכלוסייה (15 נקודות)	התלמיד ציין את שתי הגישות או ציין גישה אחת והסביר אותה והדגים על האוכלוסייה (10 נקודות)	התלמיד לא ציין גישה כלל או ציין גישה אחת (0-5 נקודות)	התלמיד הסביר שתי גישות לחקר תרבות, ותאר איזה מהן באה לידי ביטוי ביחסה של בחברה הישראלית לתרבות המשנה בה צפה 15 נקודות
התלמיד השווה בין התרבויות באמצעות שלושה קריטריונים (15 נקודות)	התלמיד השווה בין התרבויות באמצעות שני קריטריונים (10 נקודות)	התלמיד לא השווה בין התרבויות או השווה באמצעות קריטריון אחד בלבד (0-5 נקודות)	התלמיד השווה בין תרבות המשנה שבה ביקר בה לתרבות המשנה אליה משתייך על פי שלושה קריטריונים 15 נקודות
התלמיד הציג יתרון וחסרון של התצפית וקשר לאוכלוסייה בה צפה (15 נקודות)	התלמיד הציג אחד מהם וקשר אותו לאוכלוסייה (10 נקודות)	התלמיד לא הציג יתרון וחסרון או הציג אחד מהם בלבד ולא קשר לאוכלוסייה בה צפה (0-5 נקודות)	התלמיד הציג יתרון וחסרון של תצפית ישירה וקשר אותה לאוכלוסייה בה צפה 15 נקודות
התלמיד הציג את כל ההצעות, כולל התייחסות אישית (10 נקודות)	התלמיד הציג הצגה חלקית ללא נימה אישית (1-6 נקודות)	התלמיד לא הציג אף אחת מההצעות הללו (0- נקודות)	בנוסף: התלמיד הציג מחשבה, ביקורת, הצעה ולמידה אישית מהתצפית 10 נקודות

10. ניתוח נתונים סטטיסטיים

תרגיל בכלכלה: תעסוקה ואבטלה

הערה חשובה: התרגיל המצורף הינו תרגיל יישומי הבא לבדוק ידע. הוא יכול להיות חלק ממרכיב בהערכה חלופית אך במבנה הנתון, משקלו קטן. רצוי להוסיף לו מימדים נוספים כדי שיהיה רכיב משמעותי בהערכה.

הנחיות לתלמיד:

עיין בתרשים 'שיעורי אי-תעסוקת גברים' וענה על השאלות שאחריו.

- השווה בין 'שיעורי אי תעסוקת גברים' בישראל לעומת מדינות ה OECD בין השנים 1979-2008. (40 נקודות)
- ציינו מאפיין אחד של '**שוק העבודה בישראל**' והסבירו כיצד הוא משפיע על הנתונים כפי שהם מוצגים בתרשים (30 נקודות)
- הציעו **צעד אחד** שמדינת ישראל יכולה לבצע אם ברצונה לצמצם את הפער בשיעורי התעסוקה ממדינות ה OECD כפי שהוא מוצג בתרשים. הציגו צעד זה בעזרת מודל עקומת תמורה של המשק הישראלי ואת השפעותיו בטווח הקצר ובטווח הארוך. הניחו שבמצב מוצא המשק באבטלה (30 נקודות)

מחווין

קריטריונים/סטנדרטים	10	7	נכשל
---------------------	----	---	------

השוואה בין שיעורי אי תעסוקת גברים	שתי דוגמאות לשנתיים ספציפיות	דוגמא אחת מוסברת	השוואה כללית – שיעורי אי תעסוקה בישראל גבוהים יותר
מאפיין של שוק העבודה בישראל שמשפיע על אי תעסוקת גברים	הסבר מלא- מגזרים מסויימים ופירוט מגזר מסויים.	דוגמא מסוימת ללא הסבר מלא.	אין התייחסות למגזרים
צעד לשיפור המצב	הצגת הצעד תוך שימוש מלא ונכון במודל עקומת התמורה	הצגת הצעד נכון. השימוש במודל חלקי	אין שימוש במודל עקומת התמורה או שימוש לא נכון

למורים:

ניתן כמובן להשתמש בכל תרשים אחר- מהמאמרים של דן בן דוד או אחרים שקשור לנושא תעסוקה ואבטלה או שוק העבודה.

נספחים

נספח מס' 1: הרצאות, סיורים ופעילויות מומלצות

סוציולוגיה			
הומלץ ע"י	פרטים נוספים/ אנשי קשר	התאמה לנושאים	פעילות/ מיקום
ניצה וינטר ורד טובין		מתאים להמחשה של תרבות על שלל מרכיביה, סמלים ומשמעויות, זהות אתנית, תרבות משנה וכד'.	ביקור במרכז גור אלון ביער להב המתעד את חיי הבדואים. כולל סדנאות לרקמת נשים. מתאים להמחשה של תרבות על שלל מרכיביה, סמלים ומשמעויות, זהות אתנית, תרבות משנה וכד'.
לילך רוזי	רקמת המדבר : מרכז לרקמה בדווית, אוהל אירוח שאפשר לתאם בו ארוחה מסורתית. 08-6517649 אריגת הנב : מפעל אריגה וטוויה בדווית מסורתית. 08-6519883	תרבות משנה - בדואים	ישוב לקניה
לילך רוזי	אחת ממטרות המרכז היא שימור המסורת האתיופית. במרכז בית כנסת אתיופי ותצוגת אמנות קרמיקה ורקמה אתיופית. 08-6442986	תרבות משנה - אתיופים	מרכז "שבו בניס" – בית יהדות אתיופיה בבאר שבע (רחוב מבצע עובדה פינת שאול המלך).
לילך רוזי	להזמנת ביקורים: טל 08-6720559, 052-3923107	תרבות	מוזיאון "קבוץ של פעם" בקבוץ יד מרדכי
ניצה וינטר	נמצא בכפר קרע	תרבויות משנה	ביקור בביה"ס "גשר על הוואדי" המשותף לילדים ערביים ויהודים.
גלית פוקס- לוי ביי"ס אמירים, כפר ורדים	יובל חי באוסטרליה בקרב האבוריגינים במשך חצי שנה ולמד להכיר את תרבותם מקרוב. מאז אימץ אותה כדרך חיים. בסדנא הוא מדגים נגינה על הכלים המסורתיים, מספר על טקסים ופולחנים ועל סמלי התרבות כולל ציורי הפנים יובל אלון "כליל" 052-5578382 baladidge@gmail.com	מתאים ל תרבות בכלל ובהקשר המודל של לנסקי בפרט. והתלמידים ציינו את המפגש כחוויתי ומעשיר במיוחד. הם היו פשוט מרותקים. האירוח התקיים באוהל בו הוא גר יחד עם בנו וכלל גם הסבר על חיים ביישוב אקולוגי .	יובל אלון מהיישוב האקולוגי "כליל" .
גלית פוקס-	מעביר סדנאות אותנטיות בנושא	תרבות	בארי – "כליל"

פעילות/ מיקום	התאמה לנושא/ים	פרטים נוספים/ אנשי קשר	הומלץ ע"י
		"ציידיים-לקטים". גם הוא חי כך כדרך חיים ביישוב האקולוגי כליל. שוחחתי איתו רק בטלפון אך הוא הותיר בי רושם רב ועובד בקביעות בבית הספר שלנו עם החינוך המיוחד בנושא זה. הנייד : 050-353568	לוי בי"ס אמירים, כפר ורדים
ממליצה בחום על סיור בעוספיא חברת " עמים וטעמים".	בסיור ישנן מספר אפשרויות חשיפה לתרבות משנה דרוזים . חגיגת מושגים בסוציולוגיה : אתנוצנטריות, הפרדה , פלורליזם, אמונה , נורמות , תרבות משנה , משפחה מסורתית,..... מומלץ להכין לתלמידים לפני היציאה דף תצפית עם המושגים הרלוונטיים.	בסיור המדריך מציג את העדה , מסיירים בכפר , מוזמנים לסלון בית בו מקבלים הסברים על מבנה המשפחה , מעמד האישה , הדת הדרוזית , השירות בצה"ל , היחס למדינה ושל המדינה אליהם וכו' מרתק !! ובסוף הסיור נכנסים לארוחה מסורתית טעימה במיוחד וכשרה ...	ליאת דרמון ליידי דיוויס תל אביב .
סיור מודרך בבני-ברק	תרבות, תרבות משנה	סיור ברחובות העיר, תצפית וצילום חלונות ראווה	חנה בק / טלי גליקסברג
סיור ב"עזר מציון"		הרצאה של הרב ציולג שהקים את ארגון החסד "עזר מציון"	
סיור בשוק הכרמל , ת"א	מנקודת מבט סוציולוגית וכלכלית		חנה בק
סיור " בדיאלוג בחשכה " , חולון		"דיאלוג בחשכה" אינה תערוכה העוסקת בעיוורון, אלא במודעות למוגבלות של האחר. מטרת התערוכה היא לפקוח את עיני המבקרים ולהזגים להם שעולמם של העיוורים אינו עני יותר – הוא רק שונה.	אפרת מעטוף, שני בן-עמי "גאון הירדן"
ביקור בקהילה השומרנית , חולון	תרבות		אפרת מעטוף, שני בן-עמי "גאון הירדן"
הרצאה של סופי צדקה – תרבות השומרונים ו הקהילה השומרנית	תרבות	ניתן לפנות דרך חברת " כחול ירוק " – מני - 0505337269	רונית גרוסמן דורון
סדנא על תרבות הרשת וסכנותיה	תרבות	הרצאה ע"י גלעד האן	אפרת מעטוף, שני בן-עמי "גאון הירדן"
סיור עם " המעורר " - כיכר המדינה, שכונת הארגזים ותחנה מרכזית, ת"א	תרבויות משנה בחברה הישראלית		נירה רייטר
סיור מודרך במוזיאון הקומיקס בחולון	ניתן להתאמה בנושאים שונים, בהתאם לתערוכות המתקיימות במוזיאון.	התערוכות מתחלפות, אבל יש הרצאות וסדנאות בהתאם לנושאי הלימוד ובתיאום מראש.	סמדר רהב
הצעה לסיור בנושא : בתרבויות משנה שונות מדור פולקלור – מוזאון ישראל , מוזאון יהדות איטליה , הבית הפתוח .	תרבויות משנה	מוזיאון ישראל - לאגף הנוער, בטלפונים : 6708835, 6708081 - 02. או להזמנת הדרכות : 6708884. מוזאון יהדות איטליה : רחוב הלל 22 ירושלים. טלפון	פז כרמל

הומלץ ע"י	פרטים נוספים / אנשי קשר	התאמה לנושא/ים	פעילות / מיקום
	ליצירת קשר ורכישת כרטיסים : 02 – 6241610		
מעין בילו	מורשת הדרוזים : "הבית העתיק בבית ג'אן" . נידל - 050-7560249	תרבויות משנה	" הבית העתיק בבית ג'אן " – מורשת הדרוזים
ענת חגימה	הגלריה של דורית קציר המציגה עבודות של נשים אתיופיות, בישוב כליל בגליל . בית מברהטיי – קיבוץ עברון אישטה עלמו – מוזיאון במזודה	תרבות משנה	תרבות משנה אתיופיים: <ul style="list-style-type: none"> הגלריה של דורית קציר המציגה עבודות של נשים אתיופיות. בישוב כליל בגליל. בית מברהטיי, (מברהטיי באמהרית = האור שלי) בקיבוץ עברון הרצאה - אישטה עלמו "חוויה אתיופית"

פסיכולוגיה

הומלץ ע"י	פרטים נוספים / אנשי קשר	התאמה לנושא/ים	פעילות / מיקום
ניצה וינטר	1-800-33-73-73	למידה, התניה אופרנטית, עיצוב התנהגות	המרכז הרב-תחומי ללימודי אילוף כלבים וכלבנות בישראל
אפרת מעטוף, שני בן-עמי "גאון הירדן"		לחץ, עמדות	ביקור בקהילה השומרונית , חולון

כלכלה וחינוך פיננסי

הומלץ ע"י	פרטים נוספים / אנשי קשר	התאמה לנושא/ים	פעילות / מיקום
גלי ברגמן	הכניסה בתיאום מראש . לפרטים : 1-700-55-8000 ותיאום ביקור	המוזיאון עוסק בתעשייה הישראלית, בנקאות ושוק ההון. יש בו תוכנית מתאימה לתלמידי כלכלה וגם לתלמידי חינוך פיננסי.	מוזיאון הרצל-לילינבלום בתל אביב
גלי ברגמן	הרצאה וסיור במפעל- ממליצים על חברת אוסם , סוקה קולח מיכל נגרין .		ביקור במפעל

נספח מס' 2: יצירת קומיקס

הנחיות ללומד: (בנושא האמפטיה)

הנכם מתבקשים ליצור דיאלוג בין דמויות ולהציגו באמצעות קומיקס.

על הדיאלוג להציג דפוסים שונים של התייחסות בין אישית:

✓ התייחסות בלתי אמפטית בין דמויות.

✓ התייחסות אמפטית בין דמויות.

הדיאלוג יכול להתקיים בין מורה לתלמידים או בין תלמידים למורים, או בין מורים לבין עצמם או בין תלמידים לבין עצמם.

בנוסף לשקפי הקומיקס עליכם להגיש דף נלווה ובו התייחסות למדדים הבאים המופיעים במחווון:

4. הסבר מושגי/תיאוריטי

5. רפלקציה

6. שיתוף פעולה (למורה): עלייך להגדיר באיזה אופן יוערך שיתוף הפעולה בקבוצה – האם בשאלות

שהתלמידים יענו עליהן, האם בפורום בו התלמידים יתבקשו להגיב או לכתוב. על פי מה שתחליטי יש

לשנות סעיף זה בהוראות לתלמידים ובמחווון)

שלבם מומלצים לאיסוף המידע הנדרש לצורך ביצוע המשימה:

שלב א) המורה הסטריאוטיפי (איסוף מידע)

בקישורים הבאים תמצאו מגוון "משפטי מחץ" של המורה הסטריאוטיפי. היעזרו בהם כמקור השראה ליצירת הדיאלוגים:

[אתר פונץ' < משפטי מורות](#)

[האתר של אושרי < משפטי מחץ למורה](#)

[יו-יו משפטים < משפטי מורים](#)

שלב ב) יצירת הקומיקס

את הקומיקס תצרו באמצעות הכלי [מדברים קומיקס](#) (מבית מטח).

לרשותכם [מדריך להכרות עם הכלי](#).

צרו שני שקפים המבטאים דפוס שונה של התייחסות בין אישית:

✓ שקף ראשון מבטא התייחסות בלתי אמפטית בין הדמויות שתבחרו.

✓ שקף שני מבטא התייחסות אמפטית בין הדמויות שתבחרו.

שלב ג) פרסום תמונת מסך במצגת השיתופית

לאחר יצירת הקומיקס ושמירתו כקובץ תמונה, הנכם מתבקשים להעלותו למצגת שיתופית בה יופיעו תוצרי היצירה של כל תלמידי הכיתה. אל תשכחו לציין את שמכם.

שמירת הקומיקס כקובץ תמונה תתבצע באמצעות צילום מסך המחשב בו מוצג הקומיקס. ניתן לצלם את מסך

המחשב בקלות ובזריזות (שימושי לא רק לצורך משימה זו), באמצעות התוכנה [LIGHTSHOT](#).

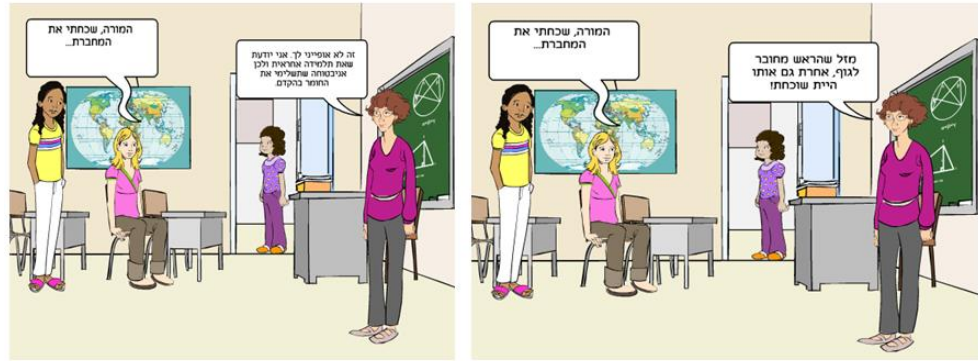
שלב ד) חוות דעת ושימושים בקבוצת הדיון

שתפו בפורום על חוויית השימוש ב"מדברים קומיקס", והצעות לשימושים פדגוגיים בכלי.

דוגמה לתוצרים שנוצרו על ידי הלומדים (הגדל לצפייה):

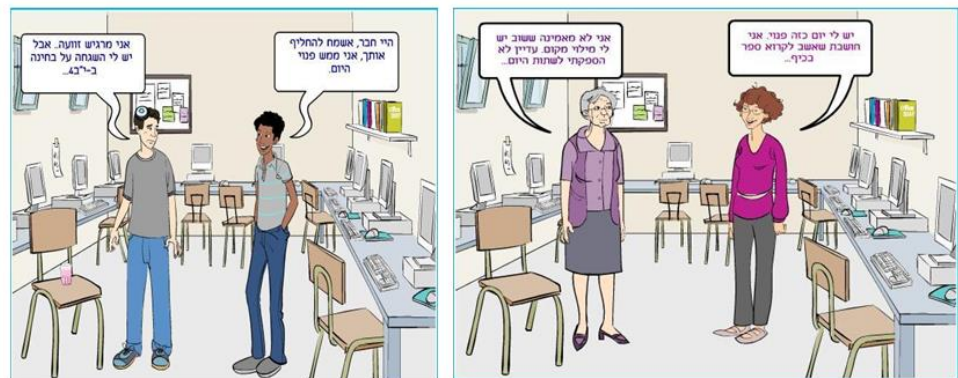
נוצר על ידי נילי אכברט "קריית דרור", בני דרור

נוצר על ידי אביבית וינשטיין-בן יהודה ביה"ס "יובלי אריאל" אריאל

נוצר על ידי צילי לאור ביה"ס התיכון המשותף "חוף הכרמל" מעגן מיכאל

נוצר על ידי מירב פלד ביה"ס "נופי הגולן" קצרין

דוגמא לדף הנחיות כללי לתלמידים (יש להתאים על פי הנושא הנבחר)

הנכם מתבקשים ליצור קומיקס בנושא _____ .
עליכם לעבוד בקבוצה של עד _____ תלמידים (לא מומלץ יותר מ- 3)

יש ליצור לפחות שני שקפים בנושא.

ביצירת הקומיקס יש לשים לב לכל הקריטריונים המופיעים במחווך ולהפיק את הקומיקס על פיהם.

בנוסף לשקפי הקומיקס עליכם להגיש דף נלווה ובו התייחסות למדדים הבאים המופיעים במחווך :

7. הסבר מושגי/תיאוריטי

8. רפלקציה

9. שיתוף פעולה (למורה): עליך להגדיר באיזה אופן יוערך שיתוף הפעולה בקבוצה – האם בשאלות שהתלמידים יענו עליהן, האם בפורום בו התלמידים יתבקשו להגיב או לכתוב. על פי מה שתחליט/י יש לשנות סעיף זה בהוראות לתלמידים ובמחווך)

שלבם מומלצים לאיסוף המידע הנדרש לצורך ביצוע המשימה :

שלב א) איסוף מידע

עליכם למקד את התיאוריות והמושגים הקשורים בנושא.

שלב ב) יצירת הקומיקס

את הקומיקס תצרו באמצעות הכלי [מדברים קומיקס](#) (מבית מטח).
לרשותכם [מדריך להכרות עם הכלי](#).

צרו שני שקפים המתייחסים לנושא (ניתן לפרט את אופי השקפים על פי שיקול דעת המורה).

שלב ג) פרסום תמונת מסך במצגת השיתופית

לאחר יצירת הקומיקס ושמירתו כקובץ תמונה, הנכם מתבקשים להעלותו למצגת שיתופית בה יופיעו תוצרי היצירה של כל תלמידי הכיתה. אל תשכחו לציין את שמכם.

שמירת הקומיקס כקובץ תמונה תתבצע באמצעות צילום מסך המחשב בו מוצג הקומיקס. ניתן לצלם את מסך המחשב בקלות ובזריזות (שימושי לא רק לצורך משימה זו), באמצעות התוכנה [LIGHTSHOT](#).

שלב ד) חוות דעת ושימושים בקבוצת הדיון

שתפו בפורום על חוויית השימוש ב"מדברים קומיקס", והצעות לשימושים פדגוגיים בכלי.

את עבודתכם יעריכו גם התלמידים האחרים בכיתה על פי מדדים שהמורה והכיתה תקבע. (למורה: מומלץ לבחור את המדדים הבאים מתוך המחווך: רלוונטיות ומובחנות, דיוק ובהירות, יצירתיות ומקוריות, אסתטיות. יש הגדיר מה יהיה המשקל היחסי של כל מדד בהערכת העמיתים)

נספח 3 - דוגמאות לדפי צפיה ומחוננים בנושא צפיה בסרט

דו"ח צפייה בסרט בזיקה לתוכנית העשרה במגדר

דף הוראות לתלמיד

קראו את השאלות בדו"ח הצפייה לפני הסרט. בזמן הצפייה רשמו בראשי פרקים נקודות המתייחסות לשאלות שקראתם.

לאחר הצפייה ענו על השאלות.

השאלות

1. ציינו את שם הסרט בו צפיתם והציגו את הרקע ואת תקציר העלילה. (15 נקודות)
2. הסבירו מה הם השיקולים שיכולים להיות בבחירת הסרט בזיקה לנושא המגדר. השתמשו לפחות בשני מושגים מתחום המגדר. (15 נקודות)
3. תארו מתוך הסרט שני אירועים שיש בהם ביטוי לאי שוויון מגדרי במשפחה/במערכת החינוך / בעבודה הציגו את הדמויות המופיעות בכל אירוע והביאו ציטוטים מדבריהן המבטאים את תפיסות המגדר שלהן. (40 נקודות)
4. תארו את השינוי שחל בתפיסה המגדרית / בתפקידי המגדר של אחת הדמויות בסרט. הציגו את הגורמים לשינוי זה על פי עלילת הסרט. (20 נקודות)
5. רפלקציה אישית
 - א. תאר את תהליך הצפייה בסרט : האם נהנית ? התרגשת ? האם חשת אמפטיה כלפי הדמות הראשית ? האם הייתה דמות שעוררה אצלך רגשות שליליים ? (10 נקודות)
 - ב. תאר את השפעתו של הסרט על דעותיך ועמדותיך כלפי נושא המגדר. נמק את תשובתך. (10 נקודות)

סרטים מומלצים לניתוח (המורה יציע סרטים בהתאם לשיקוליו ולמידת היכרותו עם הסרטים).

- בילי אליוט.
- ווג'דה (סרט מערב הסעודית ניתן לראות ב VOD).
- תלמה ולואיז.
- סרטי וולט דיסני המציגים דמויות נשיות לא סטריוטיפיות : מולאן, פוקהונטס , שרק , אמיצה .

הנחיות למורה :

הצפייה בסרט תהיה במסגרת הכיתה. המטלה הכתובה תינתן כמטלת בית לאחר שהתלמידים למדו בכיתה את המושגים הבסיסיים בנושא המגדר : סטריוטיפים, סטריוטיפ מיני , חברות מגדרי, סוכן חברות, אפליה , נשיות, גבריות .

המטלה תינתן כמטלה קבוצתית בזוגות או בשלישיות.

מחווו

קריטריונים/ סטנדרטים	גבוה	בינוני	נמוך
1. שם הסרט , הרקע ותקציר העלילה (15 נק') 11-15 נקודות	הציג באופן מלא ומפורט את הרקע והעלילה . 11-15 נקודות	הציג באופן חלקי הרקע והעלילה. 5-10 נקודות	הציג ללא פירוט הרקע והעלילה . 0-4 נקודות
2. השיקולים בבחירת הסרט (15 נק') 11-15 נקודות	נימק באופן מלא תוך שימוש <u>בשני</u> מושגים (או יותר) מתחום המגדר 11-15 נקודות	נימק באופן חלקי תוך שימוש במושג <u>אחד</u> מתחום המגדר. 5-10 נקודות	לא השתמש במושגים מתחום המגדר. 0-4 נקודות
3. תיאור שני אירועים שיש בהם ביטוי לאי שוויון מגדרי (40 נקודות)	תיאור נכון ומדויק של <u>שני</u> אירועים. הצגת הדמויות המופיעות באירוע וציטוט מדבריהן. 25-40 נקודות	תיאור של אירוע <u>אחד</u> באופן מפורט או שני אירועים שאינם מפורטים כראוי. 9-24 נקודות	הציג אירועים שאינם מבטאים אי שוויון מגדרי. 0-8 נקודות
4. הצגת אירוע שמבטא שינוי מגדרי והסבר הגורמים לשינוי (20 נקודות)	הציג באופן מפורט את השינוי וניתח את כל הגורמים . 12-20 נקודות	הציג באופן חלקי את השינוי וניתח חלק מהגורמים . 5-11 נקודות	לא הציג שינוי מגדרי ואת הגורם לו. 0-4 נקודות
5. רפלקציה א. תיאור תהליך הצפייה . (5 נקודות)	הציג לפחות התייחסות אחת משמעותית חיובית או שלילית . 4-5 נקודות	הציג התייחסות כללית לאחת השאלות. 2-3 נקודות	הציג אמירה כללית בלבד (כגון נהייתי מאוד מהסרט). 0-1 נקודות
5. רפלקציה ב. תיאור השפעת הסרט על עמדות בנושא המגדר (5 נקודות)	הציג התייחסות מנומקת להשפעה על דעות ועמדות. 4-5 נקודות	הציג השפעה כללית ולא מנומקת. 2-3 נקודות	אין התייחסות לשאלה אלא אמירות כלליות בלבד. 0-1 נקודות

דו"ח צפייה בסרט בילי אליוט - סוציולוגיה

הנחיות למורה:

יש להקרין את הסרט במהלך הוראת הפרק תהליך החיברות לאחר הוראת הנושא של תהליך החיברות לתפקידי מין. ניתן גם להקרין גם לאחר הוראת כל הפרקים הנלמדים בתכנית. לשיעור זה נדרש שיעור כפול (כ 90 דק') בפסיכולוגיה ניתן להקרין לאחר הוראת התיאוריות של רוג'רס ובנדורה.

התלמיד למד במהלך הפרקים הקודמים בתכנית מושגים רלוונטים: ערכים, נורמות, גיבוש הזהות (השפעת התורשה/סביבה), סוכני חיברות, מגדר, תהליך החיברות לתפקידי מין.

המורה יבהיר לתלמידים כי במהלך הצפייה הם יענו בנק' על השאלות בדו"ח (רצוי לעשות לפחות הפסקה אחת אם לא יותר בכדי לאפשר לתלמידים לענות על השאלות) בשיעור שלאחר מכן התלמידים יגישו את דו"ח הצפייה להערכה. הציון על המטלה יהווה עד 10% מהציון הסופי במחצית וכך יהווה דו"ח הצפייה כלי הערכה חלופית ויוכל לסייע בשיפור ציון המחצית וכן יאפשר הבנה והפנמה טובה יותר של החומר. בנוסף, מכיוון שהדו"ח נחשב כחלק מההערכה לבגרות, ההתייחסות לכל התהליך מצד התלמידים תהיה רצינית יותר...

תקציר העלילה: בילי נער בן 14 שאמו נפטרה ממחלה חי עם סבתו חולת אלצהיימר, אביו המובטל ואחיו הנוטה להסתבך בקטטות ולהשתכר. המשפחה חיה במצוקה כלכלית. אביו ואחיו מצפים ממנו ללמוד אגרוף כמו כל הבנים, ובייחוד אביו שהיה מתאגרף מצטיין בילדותו. בילי מנסה ללמוד אגרוף אך אינו מצליח בכך ונמשך לריקוד. הוא סובל מהתנגדות קשה של הסביבה הרואה בריקוד עיסוק של בנות והוא נאלץ להסתיר את תחביבו מאביו ואחיו. המורה לריקוד מגלה את כישורו הרב ותומכת בו. כשאביו ואחיו מגלים את עיסוקו הם מכים אותו משפילים אותו ומסרבים לקבל אותו כפי שהוא. במהלך הסרט הוא מתמודד עם מצבים לא פשוטים אך כנגד כל הסיכויים הוא ממשיך לרקוד, משכנע את כולם בהצלחתו ולבסוף הופך לרקדן מפורסם.

ענו על השאלות הבאות:

1. ציינו את שם הסרט והציגו את הרקע ותקציר העלילה (10 נקודות)
2. ציינו תכונות ומאפיינים פנימיים וחיצוניים של הדמות הראשית בסרט: בילי אליוט (10 נקודות)
3. מהם הסטריאוטיפים המיניים, הציפיות והמסרים השונים שהחברה מפנה כלפי בנים ובנות בתחום של עיסוק ותחביבים כפי שעולה מהסרט? (20 נקודות)
4. בחרו שלושה מושגים שנלמדו בכיתה (ערכים, נורמות, סוכני חיברות או מימוש עצמי, מסוגלות עצמית, עמדה). הגדירו אותם וקשרו אותם לאירועים מהסרט. (25 נקודות)
5. מהו תהליך החיברות לתפקידי מין? הצגו את תפקידם של שני סוכני חיברות המוצגים בסרט ואת השפעתם על עיצוב הזהות המגדרית של בילי. (25 נקודות)

רפלקציה:

6. תארו את תהליך הצפייה בסרט: האם נהניתם מהצפייה? האם התקשיתם במענה לאחת השאלות או יותר בדו"ח? כיצד התגברתם על הקושי? מה היה החלק המעניין ביותר בסרט? מדוע? (5 נקודות)
7. תארו את השפעתו של הסרט על דעותיכם/ ועמדותיכם/ בנושא החיברות לתפקידי מין. נמקו תשובתכם/ן. (5 נקודות)

מחווון למטלה:

קריטריונים להערכה	1 רמת ביצוע נמוכה	2 רמת ביצוע בינונית	3 רמת ביצוע גבוהה
1. הצגת רקע ותקציר הסרט (10 נקודות)	1-3 נקודות) הצגת העלילה כך שלא ניתן להבין מה באמת התרחש בסרט.	4-7 נקודות) הצגה שכוללת רק חלק מהשלבים.	8-10 נקודות) הצגה שכוללת כל שלבי העלילה כולל הסיום.
2. ציון תכונות ומאפיינים פנימיים וחיצוניים של הדמות הראשית: בילי אליוט (10 נקודות)	1-3 נקודות) הצגת תכונה אחת או שתיים בלי ליצור הבחנה.	4-7 נקודות) הצגת מספר תכונות של בילי אליוט בלי הבחנה בין המאפיינים וחיצוניים, לא הוזכרו תכונות מרכזיות.	8-10 נקודות) הצגת 3 מאפיינים לפחות עם הבחנה בין מאפיינים פנימיים וחיצוניים (חי' רזה, נאה. עיניים בהירות. פי' רגיש אמיץ טוב לב
3. הגדרת תהליך החיברות לתפקידי מין, סטראוטיפים כלפי בנות בנים, תפקידי סוכני החיברות. (20 נקודות)	1-6 נקודות) הצגת סטראוטיפ מיני או הציג תפקיד סוכן חיברות אחד.	7-13 נקודות) הציג הסטראוטיפ המיני המרכזי וחלק מסוכני החברות והשפעתם על בילי.	14-20 נקודות) הציג הגדרה של תהליך החיברות לתפקידי מין, הציג את כל הסטראוטיפים המיניים (בנים לאגרוף וכדורגל בנות לריקוד, בנים שרוקדים הם הומואים) תפקיד האב כסוכן חיברות לעומת הסבתא, תפקיד החברים כסוכני חיברות.
4. הגדרת וישום (מתוך הסרט) המושגים הבאים: ערכים, נורמות, סוכני חיברות (25 נקודות)	1-6 נקודות) הציג הגדרה לקויה של מושג אחד ללא ישום.	7-18 נקודות) הציג הגדרה של המושגים ויישום חלקי	19-25 נקודות) הציג הגדרה נכונה של לפחות שני מושגים ויישום אותם על ידי דוגמא מהסרט
5. הבחנה בין הגישה הסוציו-ביולוגית והגישה ההתנהגותית וכיצד תסביר כל גישה את ההבדלים בין המינים כפי שעולים בסרט (25 נקודות)	1-6 נקודות) הציג הסבר לא ברור לגישות ללא ישום.	7-18 נקודות) הציג את עיקרי הגישות ללא ישום	19-25 נקודות) הציג את עיקרי הגישות ויישום את הגישות מתוך הסרט.
6. תאור תהליך הצפייה בסרט (5 נקודות)	1-2 נקודות) הציג אמירה כללית בלבד כגון נהנתי מאוד מהסרט	3-4 נקודות) הציג התייחסות כללית לאחת השאלות של המטלה.	5 נקודות) תציג לפחות התייחסות משמעותית חיובית או שלילית לאחת השאלות במטלה והתייחסות כללית לתהליך שעברו באופן מפורט.
7. תאור השפעת הסרט על דעותיהם ועמדותיהם עם נימוק (5 נקודות)	1-2 נקודות) אין התייחסות לשאלה אמירות כלליות בלבד כגון נהנתי מהסרט, הסרט היה	3-4 נקודות) השפעה כללית ולא מנומקת.	5 נקודות) תציג התייחסות מנומקת להשפעה על דעות ועמדות כגון: למדתי מהסרט כי כל אדם צריך להילחם למען החלום שלו לממש את עצמו

למי ולא להקשיב שמקשה/מתנגד וכיוב'.תתקבל גם תשובה שלא הייתה כל השפעה לסרט על העמדות של התלמיד אם היא מנומקת	משעמם ולא למדתי כלום וכו'	
--	---------------------------	--

דו"ח צפייה בסרט - "ללכת עד הסוף" או "בילי אליוט" – כלכלה

הסבר על המטלה

1. לשיעור תוקדשנה 2 שעות לימוד. בשעה הראשונה תוצג המטלה (דף הצפייה) לתלמיד, ויוקרך הסרט (יוקרנו החלקים הרלבנטיים לנושאי הלימוד).
2. במהלך הצפייה התלמידים ירשמו לעצמם הערות.
3. לאחר הצפייה כל תלמיד יענה על השאלות בדף הצפייה שניתן לו ויוכל להיעזר בחומר הלימוד.
4. הגשת המטלה - בתום השיעור השני התלמידים יגישו את המטלה.

תכני הסרט

הסרט עוסק בנושא האבטלה ומחיריה הכלכליים והחברתיים.

דף הצפייה

הנחיות לתלמיד :

קרא את השאלות בדו"ח הצפייה לפני הסרט. רשום בראשי פרקים נקודות המתייחסות לשאלות שקראת. לאחר הצפייה ענה על דף הצפייה והגש למורה. שאלות :

1. מהן השלכותיה החברתיות של אבטלה? הסבר והדגם בשתי דוגמאות מתוך הסרט.
2. מהן השלכותיה הכלכליות של האבטלה? הסבר והדגם מתוך הסרט.
3. מהם הנזקים הצפויים למשק שיישאר זמן רב באבטלה? הסבר מתוך המושגים שלמדת ומתוך הסרט.
4. כיצד ניתן להקטין את בעיית האבטלה? הסבר. מחוון :

קריטריונים/סטנדרטים	10	7	נכשל
השלכות חברתיות של אבטלה	הסבר ושתי דוגמאות מנומקות היטב	דוגמא אחת מנומקת היטב ואחת שמתארת את השלכות האבטלה ללא נימוק מספק.	דוגמאות לא מנומקות
השלכות כלכליות של אבטלה	הסבר ושתי דוגמאות מנומקות היטב	דוגמא אחת מנומקת היטב ואחת שמתארת את השלכות האבטלה ללא נימוק מספק.	דוגמאות לא מנומקות
נזקים צפויים	לפחות שלושה נזקים - אחד לפחות מתוך	לפחות שני נזקים - אחד לפחות מתוך החומר הנלמד	נזק אחד

		החומר הנלמד	
ציון דרך אחת	ציון שתי דרכים לפחות הכוללות השקעה בחינוך	ציון שלוש דרכים לפחות הכוללות השקעה בחינוך	צמצום אבטלה- דרכים

